

Příprava
ku
první zpovědi a sv. přijímání.

Sepsal
Jan Doležel,
katecheta
v Mor.-Ostravě.

DÍL I.
Příprava ku první sv. zpovědi.

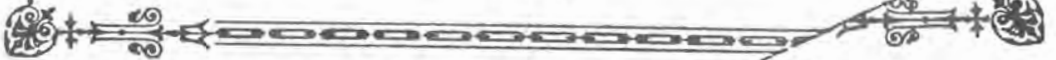

S povolením duchovní vrchnosti.

Cena 35 kr.

Tiskem Arnošta Heblinga v Místku.
Nakladem Arnošta Heblinga v Mor.-Ostravě.
1884.

 Viz druhý list obálky

Příprava

kn

první zpovědi a sv. přijímání.

Sepsal

JAN DOLEŽEL,

katecheta

V MOR.-OSTRAVĚ.

S povolením duchovní vrchnosti.

1884.

Nákladem Arnošta Heblinga v Mor.-Ostravě.

Tiskem Arnošta Heblinga v Místku.

Schválena nejdůstojnější konsistoří olomuckou
dne 5. března 1884, č. 1902.

D Í L I.

PŘÍPRAVA KU PRVNÍ SVATÉ ZPOVĚDI.

„Summa solertia et prudentia instituant parochi
tenellam portionem gregis sui, ut confessio eorum
integra sit; ne secus per incuriam primi institu-
toris ad sacrilegas olim confessiones via paretur.“

Conc. Strig. a. 1858.

I. Úvahy o první svaté zpovědi.

1. O důležitosti první zpovědi.

Jak důležitá zpověď vůbec jest, krásně vyjadřuje sv. Augustin řka: „Zpověď jest spásou duší a záhubou nepravostí. Ona zacpává otvor pekla a otvírá brány rajske.“ Ale sv. Teresia dí: „Mnoho katolíků trati spasení věčné nikoli jen proto, že nikdy se nezpovídají, neb takových bývá poměrně málo, nýbrž více proto, že neplatně se zpovídají.“

A kdo bývá neplatnou zpovědí vinen? Předně ovšem hříšník sám, nejsa náležitě připraven. Někdy však i zpovědník není bez viny, je-li totiž netrpělivý a náhlý, spěchá-li příliš aneb otazuje-li se nesprávně. Dobře tudíž praví papež Pius V.: „Dentur nobis idonei confessarii, et ecce omnium plena reformatio.“ Ale ve mnoha případech vinu toho má katecheta, jenž povinnosti své nedostál a děti k první zpovědi důkladně nepřipravil. Nebo na této zpovědi záleží velmi mnoho, ne-li všechno.

Jaká první zpověď, takové na mnoze bývají všechny ostatní. Jsou-li děti ponejprv dobře připraveny, zachovají zbožnou úctu k posvátnému úkonu tomuto po celý život a připraví se bohdá svědomitě i k pozdějším zpovědím. A čím větší ošklivost nad hříchy ponejprv se vzbudí v srdci dětském, čím hlouběji vnikne lítost v srdce jejich, tím déle potrvá a tím snadněji se probudí opět při pozdějších zpovědích. Nedostane-li však dítě ponejprv náležitého poučení, bude první zpověď svou lhostejně aneb snad neplatně konati a nenaučí se dobře zpovídati možná již

nikdy. A nemůže jinak ani býti. Svatá zpověď jest úkonem velmi nesnadným, poněvadž při tajnosti její nemá hříšník vzorů, jímžto by se řídil. I potřebuje tudíž zkušeného a dovedného rádce, jenž by mu ukázal, kterak má spolupůsobiti, aby došel účinků svátosti té. Tyto zajisté závisí od osobního spolupůsobení přijímače měrou daleko větší, než při jiných svátostech. Ba může se říci, že i účinky jiných svátosti podmíněny jsou více méně hodným přijetím svátosti pokání.

I zkušenost potvrzuje, že na první zpovědi velmi mnoho záleží. Každý zpovědník měl jistě již příležitost poznati, že mnozí lidé dospělí zpovídají se věci, kterých v nynějším postavení svém ani nemohli se dopustiti. Jiní zase říkají obecnou zpověď a čekají, že budou na hříchy tázáni. Ba někteří dokonce praví: „Na co se mne zpovědník neotáže, nepovím.“ Opět jiní vyznávají se všeobecně vinnými a prosí za rozhřešení. A zase jiní udávají počet hříchů do sta a tisíce, aneb ho vůbec neudávají ani při těžkých hříších. Odkud to? Jistě odtud, že se jím k první zpovědi buď nedostalo přípravy žádné, aneb že se mechanicky naučili zpovídati, aniž by věděli, co vlastně činí. Je-li však první zpověď předůležitá, dlužno též, aby jí katecheta věnoval péči co největší.

Proto dí sněm Kaločský z r. 1863: „*Prima parvulorum confessio præcipuam curam exigit, ut pueri assuescant diligere et æstimare hoc sacramentum, e quo debite frequentato per vitæ cursum plurimas lucrari poterunt gratias.*“ Ještě pak krásněji vyjádřuje se o věci té synoda v Bordeaux z r. 1850, ana dí: „*Huic muneri vacent pastores animarum non perfunctorie, festinanter et jocosè, sed cum ea gravitate maternis visceribus temperata, quæ magnam sacramenti existimationem et amorem inspiret; cum ea prudentia et discretione, quæ materiali confessionis integritati ita provideant, ut nunquam discant pueri, quod feliciter ignorant; cum ea animi attentione et pietate, quæ vitium nascens discernant et arceant, aut natum corrigant, et cor adhuc tractabile ad virtutes colendas precesque quotidianas Deo pie fundendas informant.*“ A svědomitý katecheta jistě uposlechně krásného napomenutí toho, uváží-li slova synody

Aixské z r. 1850, kterážto praví: „Dum parvulos peccata confitentes audit pastor animarum, pietatis et sancti amoris semen inserit, sanctimoniae formam imprimit, nascentem malitiam suffocat et vitiorum radices evellit.“

2. O době první zpovědi.

Kolikaleté děti by měly ponejprv ke zpovědi připuštěny býti, nedá se určitě stanoviti. Sv. Karel Boromejský praví v pastýřském listu svém: „Esse morem sanctum, admittere ad confessionem parvulos, quamvis quintum aut sextum ætatis annum non excedant.“ A synoda z Alby r. 1850 dí: „Laudabilis consuetudo commendat, ut pueruli quinque tantum aut sex annorum, quamvis illorum ætas nondum ad discretionem pervenerit, adducantur ad ministrum sacramenti, ut confiteri jam tunc assuescant; non tamen absolvendi, nisi adepti sint rationis usum, qui sufficit ad peccandum et eo ipso ad suscipiendum Pœnitentiæ sacramentum, et nisi materiam in confessione certo sufficientem afferant.“ Než toto nařízení zamlouvá se snad jen ze stanoviska prospěšnosti a to jistě toliko v krajinách jižních, kde děti tělesně i duševně mnohém dříve dospívají.

Jinak ovšem má se věc hledě ze stanoviska necessitatis medii. Svatá zpověď jest nevyhnutelně potřebna všem, kteří po křtu svatém těžce zhřešili. Ví-li tedy dítě aneb obává-li se právem, že se dopustilo těžkého hříchu, jest povinno, sv. zpovědi se očistiti. A je-li katecheta přesvědčen, že to neb ono dítě těžce se prohřešilo, nesmí se zpovědi jeho otálet, třebas by ještě nemělo s druhými tuto svátost přijmouti. Takových pak případů může dosti se naskytnouti za doby naší, kde domácí vychování a mnohdy i škola na předčasný vývoj ducha dětského mocně působí a zlý příklad odevšad ke hříchu láká.

Jinak opět má se věc, hledíme-li na ní ze stanoviska necessitatis præcepti. Obecný sněm Lateranský nařizuje: „Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, semel saltem in anno con-

fitetur.“ A co se rozumí slovy: „ad annos discretionis“? Římský katechismus vykládá je takto: „Ab eo tempore confessionem puero indictam esse, quum inter bonum et malum discernendi vim habet, in ejusque mentem dolus cadere potest. A podobně má synoda Albanská z r. 1703: „Homo quidem baptismi lavacro mundatus, postquam discretæ rationis usum ingressus fuerit, et voluntarii peccati labe inquinatus est, sola mundatur pœnitentia.“ Jest to tedy věk, kdy dítě nabylo užívání rozumu, kdy totiž rozeznává dobré od zlého, kdy zná přikázání Boží a následky jich přestoupení, a kdy proto se mu přičísti mohou skutky jeho za hřích neb za zásluhu. Tenkrátě tedy jest povinno necessitate præcepti, svátost pokání přijmouti a na dále aspoň jednou za rok se zpovídati.

Ale v kterém roce nabývá dítě užívání rozumu a má ponejprv se zpovídati? K otázce této odpovídá sněm Baltimorský z r. 1866: „Qua potissimum ætate parvuli huic tribunali se sistere teneantur, nunquam fuit ab ecclesia definitum. Alii enim ocius, alii serius usum rationis acquirunt. Rem igitur pastorum prudentiæ et zelo commitimus, qui facilius possunt ex singulorum indole, moribus et ingenio judicare, utrum sint Sacramenti hujus capaces nec ne“. Přece však má se obecně za to, že děti dospívají rozumem z pravidla v sedmém roce a některé snad jen později. Proto také žádají mnohé sněmy provincialní první zpověď dítek od jich roku sedmého a nejdéle do devátého. Tak př. nařizuje sněm v Bordeaux z r. 1850 duchovním správcům: „Ut parvulos a septennio saltem alliciant ad confitendum.“ A sněm Kolínský z r. 1860 má: „Ne autem hæc prima confessio ultra nonnum annum differatur, stricte prohibemus.“

U nás bývá zvykem, že děti ponejprv se zpovídnají v devátém roce věku svého čili v třetím roce školním. A rok tento jest po našem zdání též nejvhodnější dobou přípravy ku první zpovědi jednak proto, že tu děti již pokročilejší a tedy i chápavější jsou, a jednak proto, že se právě v třetím roce školním probírá látka potřebná ku vzdálenější přípravě zpovědní. Zůstane-li pak devítiletý

žák pro nedbalost nebo neschopnost v první třídě seděti, jest katecheta povinen, jej do třídy, kde připravuje, přibrati, a není-li to možno, jej privatně aspoň o credendis necessitate medii, jakož i o nutnosti, účincích a způsobu zpovědi poučiti a potom ke svátosti pokání připustiti. A stejně jest mu jednati s dětmi mladšími, o nichž ne neprávem se domnívá, že již smrtelného hříchu se dopustily.

3. O přípravě k první zpovědi vůbec.

Připravování žáků k první zpovědi jest úkolem velmi nesnadným. Má zajisté tak obšírné a důkladné býti, aby po případě vystačilo pro celý život, a spolu tak jasné a srozumitelné, aby vyhovělo útlému stáří dítek, jichžto se týká. Proto nelze u věci té spoléhati se na učitele, byt byl sebe zbožnější a dovednější. Může se mu ovšem v čas nouze svěřiti poučení o tom, co ke svátosti té potřebí jest; ale nikdy nesmí katecheta jedině s přípravou jeho se spokojiti. Má tu aspoň sám o přípravě dítek se přesvědčiti, schopné pro svatou zpověď vyvoliti a s těmito svědomí zpytovat, lítost v srdci jejich probuditi a k upřímnosti je povzbuditi.

Jest pak příprava dvojí: vzdálenější a bližší. Přípravou vzdálenější rozumí se veškero předběžné vyučování, a hlavně poučení o přikázáních, o hříchu a o svátostech. A to právě probírá se v třetím roce školním, kde děti k první zpovědi přistupují. I má tu katecheta při každém přikázání žáky své hned na chyby jejich upamatovati, při hříších na tresty Boží je upozorniti a při svátostech k lásce Syna Božího poukázati, aby lépe se poznali a se vzbudila lítost v srdcích jejich, i touha po svaté zpovědi. Spolu pak má je napomenouti, aby již nyní povinnosti své bedlivěji konali a chyby své odložití se snažili.

Přípravou bližší rozumí se poučení o svátosti pokání. Poučení to koná se nejvhodněji v postě, a není jistě na škodu, spojití s ním vypravování o umučení Páně. Při důležitém poučení tom má katecheta všeliké chyby se uvarovati a žákům nejsnadnější a nejjistější cestu k

hodnému přijetí té svátosti ukázati. Proto stujtež tu některá pravidla vzhledem ku zpytování svědomí, lítosti a zpovědi.*)

4. O zpytování svědomí.

Zpytování svědomí vede ku poznání sebe sama. Čím důkladněji tedy někdo svědomí své zpytuje, tím lépe sám sebe poznává. A toto poznávání sebe jest činností nejpotřebnější ale i nejněsnadnější v životě duševním. Rozumí se pak samo sebou, že nám nelze docílit, aby dítě dokonale se poznalo a do nejtajnějších záhybů srdce svého nahlédlo; to však jest nám věcí možnou a též potřebnou, jemu pravou cestu k poznávání sebe ukázati, aby později při zpytování svědomí nezbloudilo. Proto nemůžeme schvalovati dvojí metodu při zpytování svědomí; jinou totiž pro děti menší podle míst, na kterých bývají, a jinou pro žáky dospělejší podle přikázání a hříchů. Naučí-li se dítě jenom podle míst se zpytovat, leží na snadě obava zkušeností ztvrzená, že tento nedostatečný způsob zpytování i později podrží a nikdy dobře zpytovat se nenaučí. Proto se má katecheta již při první zpovědi přičiniti, aby se dítě dle přikázání a hříchů zpytovalo, a má jemu úkol ten všemi prostředky usnaditi.

Užívá se pak k tomu cíli zrcadel zpovědních, která po statisících rozšířena jsou. Nechceme upírati, že se tím usnadňuje práce katechetova i žákova, jenž v zrcadle takovém hříchy své bez velikého namáhání vyhledati s to jest. Ale již proto, že těmito pomůckami žák vážnému a hlubšímu přemýšlení se vyhýbá a jimi nesnadného cíle sebepoznání tak pohodlně a hravě dosíci doufá, lze o jich ceně pochybovati. Povážíme-li dále, že dítě má-li se poznati, do hlubin vlastní duše nahlédnouti musí, a že toto zpytování duše, jejíž myšlení a jednání od každé jiné duše rozdílné jest, šablonovitým mechanismem nahrazeno býti nemůže, poznáme tím více, že se obecné užívání

*) Na základě listu pastýřského pro diecesi Eichstättskou z r. 1882.

zrcadel zpovědních nikterak nezamlouvá, a domnělá výhoda z nich na omylu spočívá.

S užíváním zrcadla zpovědního bývá však ještě jiná škoda spojena. Mnohý totiž katecheta hledí přiměti žáky své k tomu, aby svědomí své až do podrobná zpytovali a všechny možné chyby své vyhledati se snažili. Z toho pak povstává snadno dvojí zlo. Předně stávají se tím dítky úzkostlivými a klade se takto zárodek k pozdější skrupulositě, kteráž jest hlavní překážkou ryze křesťanského života. A této úzkostlivosti jest se obávati zvláště za naší doby, kde tak mnoho dětí následkem vychování a přepínání sil duševně i tělesně choruje. Druhé pak zlo jest, že děti hledající i sebe nepatrnější vady své nenaučí se prohlédati ku hlavním chybám svým, od nichžto přece závisí mravní stav jejich mládí a snad i celého života.

Zpytování svědomí bez zrcadla zpovědního vyžaduje ovšem mnoho času a pílě ze strany katechety, obzvláště ve školách venkovských, kterých mu nelze často navštěvovati. Neboť musí nejdůležitější otázky pro zpytování svědomí žákům svým do paměti vštípit, k hlavním vadám jejich jakožto k pramenům hříchů jiných častěji poukázati, a kterým pořádkem by hříchy své žalovati měli, jim naznačiti. Ale tuto ztrátu času nahradí mu blaživé vědomí, že žáci jeho budou moci ve všelikých případnostech pozdějšího života do vnitra svého nahlédnouti a svědomí své samostatně zpytovati.

Nechceme však tvrditi, že by zrcadla zpovědního nemělo se nikdy a nikde upotřebiti. Mínilme jen, že by se ho nemělo všeobecně anebo nesprávně užívati. Je-li tedy některé dítě velmi málo nadáno, anebo je-li škola příliš vzdálena a důkladná příprava žáků nemožna, může katecheta k zrcadlu zpovědnímu poukázati, ale to jen, když byl dříve se žáky svědomí prozpytoval. Nikdy však nesmí pro získání času aneb z pohodlnosti jenom zrcadla zpovědního užití, byť je i v katechismu nalezl. Neboť živé slovo katechety a jemný takt jeho, jenž mu udá pravou míru otázek pro jeho žáky, nenahradí se ani nejlepším zrcadlem zpovědním. Praxi tuto naznačené nasvědčují též výroky nejproslulejších katechetů. Tak př. píše

Schmitt: „Po zpytování svědomí nahlédněte do zrcadla zpovědního pro děti, a poznamenejte si jenom ony hříchy, kterých jste se skutečně dopustili.“ A Kösterus praví: „Když jste svědomí prozpytovali, podívejte se do svého zrcadla zpovědního; snad tam něco naleznete, co vám posud nenapadlo.“

5. O lítosti.

Jinou ještě důležitější úlohou katechety jest, poučiti žáky o vzbuzování lítosti. Tu však potkáváme se s dvojím náhledem mylným.

První náhled jest, že netřeba dětem lítosti nedokonalé, mají-li dokonalou, a protož lépe že jest, přiučiti je vzbuzování lítosti toliko dokonalé. Že pak náhled tento mylný jest, leží na bíle dni. Nebo dejme tomu, že by některé dítě zbožného srdce a útlého svědomí snadno se vyšinulo k lítosti dokonalé, zůstává přece pravdou nepopíratelnou, že většina žáků s tíží se povznese k lítosti této, kteráž pochodí z dokonalé lásky k Bohu. Z toho však nevyhnutelně následuje, že větší díl žáků a právě onen, jemuž milostí svátostných nejvíce třeba, bez lítosti zůstává. Ba co více! Dospělý křesťan vzbuzuje obyčejně lítost na základě pohnutek takových a způsobem takovým, jak se byl ve škole naučil. Byl-li tedy jenom ke vzbuzování lítosti dokonalé naveden, kdo nám ručí za to, že nezůstane při naučeném způsobu vzbuzování po celý život a nepřijme nikdy platně svátost pokání pro nedostatek lítosti pravé? Neboť lítost dokonalou vzbuzuje toliko ústy, ale srdce nemůže se k ní povznést; lítosti pak nedokonalé, kterou by při duševním stavu svém snadněji vzbuditi mohl, nevzbuzuje proto, že se tomu ve mládí svém nebyl naučil. Jest tudíž svatou povinností katechety, aby již při první zpovědi na další život dítěte ohled bral a vzbuzením lítosti nedokonalé pravý a trvalý základ ku pozdějším zpovědím jeho položil.

Druhý náhled mylný týká se volby pohnutek při vzbuzování lítosti nedokonalé. Nelze pochybovati, že bázeň před trestem mocně působí při vychování dítek, a přeškoda, že touto pomůckou pohrdla pedagogika moderní. I ne-

váháme tvrditi, že právě proto ztratila se za naší doby ona posvátná bázeň, přestoupiti příkázání Boží, jakou se vyznamenávali předkové naši, a za to že zavládlo bezpříkladné znevažení zákonů božských i lidských. Sámťe Bůh ustanovil tresty, aby měly zákony jeho ochranu a slabost vůle lidské oporu. A jest vůle jeho, aby tam, kde nevystačí láska, — a jak často stává se to! — působila bázeň před trestem. Jest tudy záhodno a potřebno, této bázni při vyučování a vychovávání opět místo vykázati a k dřívějšímu právu jí dopomoci.

Jelikož pak bázeň před trestem jediným pramenem lítosti nedokonalé jest, sluší se tázati, jakých pohnutek by měl katecheta upotřebiti, aby tuto bázeň v srdci dětském nejsnadněji pobudil. Rozumí se samo sebou, že nesmí hlavní váhu klásti na tresty časné, jimiž Bůh navštěvuje tu na zemi, proto že jest se obávati, aby se takto neprobudila v dětech lítost přirozená.

Hlavní pohnutkou k lítosti nedokonalé musí tresty býti, jaké člověka čekají na věčnosti. A tu jest především myšlenka na peklo a jeho muky věčné a nesnesitelné, kterážto bázeň posvátnou naplňuje každého hříšníka ať mladého ať starého. Avšak mocný dojem ten nebývá bohužel trvalým. Neboť srdce lidské samoláskou jaté hledí se přemluvíti, že tresty ony jenom pro jiné jsou určeny. Zvláště pak pozbývá myšlenka na peklo své působivosti na děti, proto že se větším dílem zpovídají toliko hříchy všední, o nichžto vědí, že se netrestají peklem. Pro takovéto děti a mnoho dospělých není vhodnějšího prostředku, jímžto by k lítosti nedokonalé povzbuzení byli, nad uvažování trestů očištcových.

Každý zajisté musí uznati, že hrozné tresty očištcové zasloužil a že každého z nás jistě očekávají, byť nás i milosrdenství Boží obzvláště chránilo. Tu nelze, aby nás klamala samoláska, proto že nemůžeme upříti pravého poměru mezi svými hříchy a oněmi tresty. Tato pak jistota budoucího osudu našeho činí dojem neodolatelný na duši naši a připravuje ji bezděky k lítosti. A dojmu toho lze tím méně se zhostiti, jelikož právě uvažování muk očištcových s to jest přesvědčiti nás o ohav-

nosti hříchu. Nebo jak velikým zlem musí hřích býti, když Bůh, ačkoli nejvyšší milosrdný jest, tresty tak velikými kárá i malá provinění, jichžto sotva si všímáme. I jest tudy záhodno, tohoto prostředku psychologického u přípravě zpovědní použití.

A dejme tomu, že by tento prostředek nevydal žádaného ovoce již při zpovědích dětí, bude přece zběhlost u rozjímání muk očištcových nad míru užitečna při zpovědích pozdějšího života. Možná že za naší doby právě proto ztratila se kajicnost téměř docela, aneb že nalézá se toliko v klášteřích přísných, poněvadž příliš málo uvažujeme muky očištcové, ačkoli dosti často na duše v očištcu zpomínáme; aneb jinak řečeno, poněvadž arci bojíme se pekla, jemuž ujíti doufáme, ale nikoli očištcu, pro nějž pokání lehkovázně zůstavujeme. Protož hledme již dětem bázeň před tresty očištcovými vštípati a jim takto pro celý život cestu k lítosti nedokonalé upravit. Když pak jsme toho docílili, bude nám také snadněji, i lítost dokonalou v srdcích jejich vzbuditi, poukážeme-li na dobrotu Otce nebeského a na lásku i bolesti Syna Božího.

6. O zpovědi.

Třetím úkolem katechety jest, poučiti žáky své o tom, jak by se měli zpovídati. A tu opět chybuje se častěji. Vyznávání se bývá sice pro lidi dospělé úkonem pokořujícím a obtížným; ale dětem nepřichází příliš za těžko. Proto se jim nemá ještě usnadniti povolením, aby hříchy své napsaly a je ve zpovědnici předčítaly.

Takovéto čtení hříchů jest nespůsobem velmi škodlivým. Nebo nemůže-li se list se hříchy napsanými ztratiti, aneb jinému dítěti do rukou dostat? Lze-li ho upotřebiti z rána neb u večer při světle nedostatečném ve zpovědnici? Nedá-li se očekávati, že se takto stanou děti úzkostlivými, což právě zameziti jsme povinni? Není-li se obávat, že navyklému nespůsobu tomuto i později věrny zůstanou? A byť i všeho toho nebylo, má čtení hříchů ještě jiné daleko horší následky. Zpověď totiž jest úkonem, kde člověk takoruka nejosobněji otvírá srdce své před Bohem a jeho náměstkem zpovědníkem. Ona se podobá uchvacu-

jícímu okamžiku onomu, kde marnotratný syn k nohám otce svého se vrhá a skroušeně volá: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou!“ Ona působí tak mocně na hříšníka, že se návalu citů svých ani ubrániti nemůže. A při úkonu takovém, jenž srdce lidského co nehlouběji se dotýká, bývá onen list papíru na škodu velikou. Hříšníkovu tu nelze v nejtajnějších záhybech srdce svého čísti a k oné duševní náladě a skroušenosti se povznésti, jaká zpovědi přísluší, a proto zůstává chladným a bez důvěry k milosrdenství Božímu. Čtení hříchů může snad výhodno býti dospělým, kteří generalní zpověď konají a při tom úzkostliví jsou, poněvadž jaksi je uspokojuje. Tu však máme před sebou děti, a nad to víme, že jejich zpověď formelně úplná postačí, aby jim odpustil Bůh. Vždyť i otec pozemský dbá méně ústního vyznání dítěte, ale hledí více na jeho vnitřné smýšlení, jeho lítost a předsevzetí, jež jsou vrcholem vyznání. Proto jest povinností katechety, aby se žáky svými v tom ohledu přísně jednal a raději takových cedulek zpovědních nepřipustil, nežli aby připuštěním jich účinky svátosti té seslabil.

Ještě pak jedné věci sluší se tu dotknouti. Stáváť se, že se některému žákovi poručí, aby příklad zpovědi jako vzorem na tabuli napsal. Ale takového jednání nelze omluviti, poněvadž beztaktným jest a jemnocit dětí uráží. Katecheta sice může a má žákům naznačiti, jakým pořádkem hříchy své říkati mají, aby se nezpovídali páté přes deváté; ale i tu smí se dotknouti jenom chyb malých a obecných. Nikdy však nesmí žáka vyvolati, aby mu hříchy své na tabuli napsal, aneb jen na oko některý hřích proti každému přikázání poznamenal. Při zpytování svědomí učíme totiž děti otázkám, které sobě mají postaviti, ale nikdy nesmíme přidati odpovědi, jaké jim svědomí jejich snad diktuje. Proto by tím více jemnocit jejich urazilo, kdyby měly hříchy veřejně napsati. A ještě horší chybou pedagogickou bylo by, jim tištěný vzorec zpovědi doručiti. Slova: „Já jsem se dopustil toho onoho hříchu“, mají do sebe cosi tak posvátného, a vyznání hříchů jest úkonem tak tajemným, že se nesmí ani v nejlepším úmyslu veřejně představovati a v paměť vštěpovati.

Aniž pak stává potřeby, takovýchto prostředků užívati. Je-li totiž dítě o zpytování svědomí náležitě poučeno a ke vzbuzování lítosti dobře navedeno, nebude jemu vyznání hříchů nikterak činiti obtíží. A byť byly první zpovědi jaksi neobratny, není to jistě překážkou milosti a zpovědník může snadno tyto vady opravit. Vždyť beztoho jest jeho svatou povinností, aby přípravu zpovědní co rok zdokonaloval a dětem zpovídání se vždy snadnějším a požehnanějším učinil.

II. Poučení o svátosti pokání.

1. Ú v o d.

Milé děti! Blíží se velikánoc. Toť ona svatá doba, kdy milý Pán Ježíš za hříchy naše smrt' podstoupil, aby nás od pekla ochránil a nebe nám dobyl. Proto chodívá o velikénoci každý pořádný katolík ke svaté zpovědi, aby se od hříchů očistil a s Pánem Bohem smířil. I vy máte letos ponejprv ke svaté zpovědi jíti; i vy máte již zakusiti, jak šta-tným, jak blaženým člověk jest, když se byl s Pánem Bohem smířil. Jaká to radost vás očekává! Taková radost, že byste jí nedaly za všeliké radosti tohoto světa. Protož m. d. ať mi nikdo. neschází, když vás ke sv. zpovědi budu připravovati. Řekněte i těm, kdož nyní tu nejsou, aby na jisto se dostavili, sice by nemohli s vámi ke sv. zpovědi jíti. Buďte pak ještě pozorlivější než jindy, abyste všemu dobře porozuměly, a prostě milého Pána Boha ráno i večer, aby vám pomocen byl, byste ke svaté zpovědi dobře se připravily.

Nyní sobě vzpomeňte, jak velikého dobrodiní a štěstí se vám dostalo při křtu svatém. Duše vaše byla očištěna od hříchu dědičného a Duch svatý ji milostí svou posvětil, aby byla ještě krásnější a líbeznější. Pán Bůh vás také přijal za své děti a ustanovil vás za dědice království nebeského, zůstanete-li ho poslušnými. Avšak zdali jste zůstaly Boha poslušnými? Zdali jste nikdy milého Pána Boha hříchem neurazily? Ó bezpochyby vám svědomí vaše častěji vytýkalo: „Zle jsi učinil, zle jsi jednal!“ Myslím, že každý z vás musí vyznati: „Ach, pravda, již

mnohokráte jsem Pána Boha hříchem urazil. Již mnohokráte jsem zhřešil zlým myšlením, slovy i skutky a opustil jsem mnoho dobrého. Ba snad jsem i cizími hříchy vinen; snad jsem někoho ke hříchu naváděl, na jeho hříchu podíl bral, hřích jeho tajil nebo zamlouval!“ —

Nepraví vám tak svědomí vaše? Nevytýká vám toho? Má-li vás tedy Pán Bůh ještě tak rád, jako tenkrát, když jste byly očištěny na křtu svatém? Ó nikoli m. d. Hřích jest cosi tak ohavného a ošklivého, že se mu nedá nic na světě přirovnati. Proto Pán Bůh každého hříchu na nejvyšší nenávidí a jej přísně trestá.

Vzpomeňte si, jací byli andělé, když je Pán Bůh stvořil! Byli tak krásní, že by nás leskem svým až oslepili; byli tak moudří, jako nižádný člověk, ani všickni lidé dohromady; byli tak dobří a svatí, jako nižádný svatý ani všickni spolu, byli tak šťastni a blaženi, že si blaženosti jejich ani představití nemůžeme. A co se stalo z andělů mnohých? Tak šerední a ohavní ďablové, že bychom ošklivostí a hrůzou zemřeli, kdybychom jich uviděli. A stali se na věky tak nešťastnými, že k neštěstí jejich nic se nedá přirovnati. A proč to vše? Pro jediný hřích, jehož se dopustili. Což tedy musí hřích býti ohavného, když jej Pán Bůh tak dobrý na andělech tak přísně potrestal!

Vzpomeňte si na blaženost prvních lidí v ráji! Bývali v přerozkošné zahradě, kde nebylo zimy ani horka; neznali bolesti zálné a umřítí neměli nikdy; měli hojnost všeho, aniž by byli těžce pracovali; a Pán Bůh sám s nimi jako laskavý otec s dětmi obcoval a jim o nebi vykládal. Jaká to blaženost! Ale brzy vidíme je, kterak s pláčem z ráje utíkají, pole pusté a trnité v potu tváří vzdělávají, nemocí a trápením sklíčení jsou a konečně umírají. A proč to vše? Pro jediný hřích, jehož se dopustili. Což tedy musí hřích býti ohavného, když jej Pán Bůh tak dobrý na prvních lidech tak přísně potrestal!

A představte si kříž na hoře Kalvarii! Umírá na něm sám Syn Boží; umírá tam v nevýslovných mukách, v mukách takových, že až volá: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!“ Takto ani nejhorší zločinec netrpí. A kdo jej takto potrestal? Vlastní jeho Otec nebeský. A proč?

Což se dopustil zločinu jakého? Ó nikoli; on byl pouhá svatost a nevinnost. Ale on hříchy naše na sebe vzal; on aby nás vykoupil, tresty trpěl, jaké jsme my zasloužili. Ó což musí hřích býti ohavného, když jej Pán Bůh tak dobrý na vlastním Synu svém tak nesmírným trápením potrestal!

A vy jste se též hříchu dopustili, ne jednoho, ale více, přemnohých. Jakých to trestů jste zasloužili! A co máte ze hříchů svých? Nic, leč škodu převelikou. Nechci vám tu ještě ukázati, jak těžce každý hřích milého Pána Boha uráží a jaké následky má na věčnosti. Povím vám jenom, jakou škodu přináší člověku již tu na světě.

1. Pozorujte napřed, kterak škodí člověku hřích všední. On předně člověka z b a v u j e m n o h ý c h d a r ů, které mu Pán Bůh již byl uchystal. Představte si chlapce, který byl někdy neposlušen. Otec by mu ukázal krásnou knihu nebo šat a řekl by: „Vid', to jsem ti uchystal, ale toho neoostaneš, proto že jsi mne hněval.“ Jak by chlapci tomu bylo? Nemrzela by se nad svou neposlušností a lehkomyšlností? A neumínal by si, poslušnějším býti, aby sobě darů těchto zasloužil? A vidíte! Vaše hříchy všední vás oloupily již o mnohé dary Boží, které daleko vzácnější jsou, nežli sebe krásnější knihy neb šaty, a které by vás mnohem pobožnějšími učinily a vám přemnoho radosti způsobily tu i na věčnosti.

Hříchy všední připravují člověku též m n o h é t r e s t y Boží. Žena Lotova jenom jednou proti rozkazu Božímu se ohlédla na Sodomu a obrácena byla v solný sloup. Mojžíš jenom jednou nedůvěřoval Pánu Bohu, a již se nesměl radovati v zemi zaslíbené, ale musel zemřít. Sestra Mojžíšova jenom jednou jeho cti uškodila a za to raněna byla malomocenstvím. Vidíte z toho, jak Pán Bůh i jediný a malý hřích trestává. A proto jste sobě i vy již mnoho trestů Božích zasloužili. Mnohý z vás byl již nemocen a hořce plakal; byl to trest za hříchy vaše. A jaké snad ještě tresty, totiž nouze, trápení a zármutek vás očekávají!

Ale škody nejhorší jsem ještě nevzpomněl. Kdo lehkomyslně hříchů všedních se dopouští, upadne brzy do těžkých a může snadno věčně zahynouti. Sedlák jel do města. Když sedal na vůz, volá pacholek: „Počkejte hospodáři, koni schází na podkově hřebík.“ „I co záleží na jednom hřebíku“, odpovídá hospodář, „podkova jich má ještě dosti“ — a odjel. Cesta byla kamenitá, kůň ztratil podkovu a ochroml na vždy. Sedlák nedbal maličkosti a ztratil koně. A podobně se děje hříšníkovi: nedbá hříchů malých a padá do těžkých. Jiskra nepatrná, jestliže se neuhasí, celý dům v popel obrátí. Jak mnohý člověk začal s tím, že v rozpustilé společnosti vypil skle-
nici piva. Ale brzy tam častěji chodil a stal se opilcem. Jak mnohý začal s tím, že slyšel hanebné řeči od společníků svých. Ale že se jim nevyhýbal, navykl sám takovým řečem a ztratil brzy i nevinnost svou. Jak mnohý začal s tím, že kradl péra a podobné maličkosti. Ale že se nepřemáhal a neustal, skončil v žaláři nebo na šibenici jako loupežník. Snad i někdo z vás již upadl do hříchu těžkého, že nedbal všedních. Ach, to by pro něho bylo neštěstím nejhorším!

2. Považte jen, kterak škodí člověku hřích smrtelný. On ho předně zbavuje přízně a lásky Boží. Dokud nemá člověk hříchu smrtelného, je duše jeho nevýslovně krásná a libá, poněvadž je věrným obrazem samého Pána Boha. Takový člověk je dítětem a přítelem Božím a Bůh jej miluje daleko srdečněji a vroucněji, než kterýkoli otec pozemský dítě své. Bůh pečuje o něho dnem i nocí, chrání jej od neštěstí a zasypává ho dobrodiním a radostí. A umírá-li, je smrt jeho málem líbeznější nežli život jeho, neb samí andělé provázejí duši jeho před trůn Boží. Jak šťasten jest takový člověk! Ale sotva se dopustil hříchu smrtelného, jaká tu proměna! Duše jeho prvé tak krásná podobá se nyní hnijící mrtvole a místo obrazu Božího jest obrazem ďábla. Bůh s ošklivostí odvrací se od takového člověka, on již není dítětem a přítelem Božím, ale jeho nepřitelem. Představte si dítě, jež vlastní vinou ztratilo přízeň a lásku rodičů, a nyní vypuzeno z domu bloudí v cizině opuštěno a hladovo. Jakasi je mu u srdce? — Před-

stavte si zločince, jenž odsouzen ku smrti každé chvíle kata čeká. Jak asi je mu u srdce? — Ale ještě daleko nešťastnějším je hříšník, ztratil-li přízeň Boží a musí se obávat, že ho Bůh každé chvíle zavrhnouti může do ohně pekelného. To však není jediný následek hříchu smrtelného.

Hřích smrtelný člověka též z b a v u j e v e š k e r ý c h z á s l u h , kterých sobě již získal a ještě získati může. Dokud nemá člověk hříchu smrtelného, může si každé chvíle mnohých zásluh pro nebe získati. Každá i sebe nepatrnější modlitbička, každé zapření sebe, každý milosrdný skutek, každé trápení jeho může mu získati takové odplaty v nebi, která více váží, než všeliké zlato a radosti tohoto světa. Jak bohatým by byl, kdo by každou hodinu několik zlatých získal! A jak bohatým teprv jest, kdo každou hodinu zásluhy pro nebe shromáždí, když 10, 20, 30 let bez hříchu smrtelného Pánu Bohu slouží! Jak šťasten je takový člověk! Ale sotva se dopustil hříchu smrtelného, jaká tu proměna! V tomže okamžení ztrácí celé své bohatství, veškery své zásluhy. Všecky jeho modlitby, posty a almužny, jež vykonal, a svízele, jež přetrpěl, nemají ceny pro nebe. Ba ještě více. On je pro Boha mrtev, a jako žádný mrtvý nemůže již pracovati, tak i on nemůže žádných zásluh pro nebe sobě získati, dokud ve hříchu svém trvá. Představte si služebníka, který po 20 let se lopotil, než si tisíc zlatých uspořil, a tyto peníze by vlastní vinou ztratil. Jak by mu bylo u srdce? — Představte si bohatého statkáře, který by nestřídmostí a hrou jedné noci své jmění promarnil a druhého dne ze statku svého vyhnán byl a žebrákem se stal. Jak by mu bylo u srdce? — Ale ještě daleko nešťastnějším je hříšník, ztratil-li veškeré zásluhy své a nemůže-li ani nových sobě získati. A to vše působí jediný hřích smrtelný!

Vidte m. d. kterak škodí člověku každý hřích, ať jenom všední, ať smrtelný! Jak nešťasten jest tedy každý hříšník! Jak nešťastny jste proto i vy, že jste mnohými hříchy milého Pána Boha urazily! Co nyní učiníte, abyste jej opět smířily? Ach, děti, ten milý Pán Bůh je nejvýš dobrotivý a milosrdný. On sám pravil: „Nechci zahynutí

hříšníka, ale aby se obrátil a věčně živ byl.“ (rep.) Pán Bůh vám tedy milerád odpustí hříchy vaše, jestliže se k němu zase obrátíte a učiníte, co od vás žádá. A co žádá od vás? Nic nesnadného, jenom abyste se dobře vyzpovídaly. (rep.) Čeho k tomu potřebí, povím vám později. Prozatím vás naučím, co budete při svaté zpovědi nejprvé říkati. Opakujte to společně po mně!

Prosím vás, ctihodný otče, | za svaté požehnání, | abych se dobře vyzpovídati mohl.

Já bídny hříšník | vyznávám se Bohu všemohoucímu, | Marii, jeho důstojné matce, | všem milým svatým | a vám. otče duchovní, na místě Božím, | že jsem (od svého dětinství) | Pána Boha těmito hříchy rozhňeval.

Co jste tu říkaly, jest obecná zpověď. Tuto obecnou zpověď budeme každou hodinu společně odříkávati, a proto se jí musíte doma nazpaměť naučiti. Najděte si v katechismu č. 25. Čtete: Co činíme prvé než se zpovídáme? Říkejte mi obecnou zpověď ještě jednou!

2. O svátosti pokání vůbec.

Říkejte mi obecnou zpověď! Viděli jste již koho se zpovídati? Kde pak stojí naše zpovědnice? Tam ve zpovědnici sedává kněz a slýchá zpověď věřících. Proto se nazývá zpovědník. (rep.) Při zpovědníkovi klečí věřící a říká mu své hříchy. Proto se nazývá hříšník. (rep.) A když se hříšník vyzpovídal, žehná ho zpovědník svatým křížem a odpouští mu hříchy řka: „Já tě rozhřešuji od hříchů tvých ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.“ Proto pravíme, že mu dává rozhřešení. (rep.) Činí pak to kněz na místě samého Pána Boha, na místě Božím. (rep.) A toto rozhřešení kněžské na místě Božím jest svatá věc čili svátost, a jmenuje se svátost pokání. Jak se jmenuje toto rozhřešení kněžské? A jak se nazývá kněz, když zpovídá a rozhřešuje? Komu pak odpouští zpovědník hříchy? A na místě koho činí on tak? Proto můžeme též říci: Pokání je svátost, ve které zpovědník na místě Božím hříšníkovi hříchy odpouští. Co jest pokání? (rep.)

Ale má-li pak zpovědník takovou moc, že smí hříchy odpouštěti? Ovšem že má. Slyšte jen! Když Pán Ježíš po vzkříšení svém se ukázal apoštolům při zavřených dveřích, dechl na ně a pravil: Přijměte Ducha svatého! Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, zadržány jsou.“ Jak to pravil Pán Ježíš? (rep.) Slovy těmi dal tedy Pán Ježíš apoštolům moc, hříchy odpouštěti. Apoštolé pak nepodrželi moci té pro sebe; oni ji dali zase biskupům a kněžím, které posvětili. A tak se děje posud. Každý biskup svěť kněze a dává jim moc, hříchy odpouštěti.*) — Komu dal Pán Ježíš moc hříchy odpouštěti? Kdy dal apoštolům tuto moc? A komu dali apoštolé tuto moc? Pravíme tedy: Zpovědník má moc hříchy odpouštěti, proto že Pán Ježíš dal tuto moc apoštolům a tito zase biskupům a kněžím. Proč má zpovědník moc hříchy odpouštěti? (rep.) A kterými slovy dal Pán Ježíš tuto moc apoštolům a jich nástupcům? Pán Ježíš dal tuto moc apoštolům a jich nástupcům těmito slovy: „Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, zadržány jsou.“ (rep.)

Viďte! Pán Ježíš pravil též: „Kterým zadržíte hříchy, zadržány jsou.“ Proto nesmí zpovědník jenom odpouštěti, ale musí také někdy hříchy zadržeti, čili jich neodpustiti. A komu pak smí odpustiti? To nám, děti, ukázal Pán Ježíš podobenstvím o marnotratném synu. Povím vám je obšírněji.

Otec jeden měl dvou synů. Starší byl hodný a poslušný a nehněval otce nikdy. Mladší pak byl svéhlavý, vzdorovitý a neposlušný. A kdykoli jej otec napomínal, káral nebo trestal, ještě na něho se zlobíval, až konečně si umínil, že z domu odejde. I přistoupil kdysi k otci říka: „Dej mi podíl můj na penězích!“ Chtěl tu podíl,

*) Za naší doby bude na některých místech potřebí, děti upozorniti, že biskup může tuto moc knězi odpadlému také odníti, a že proto takový kněz nemůže platně rozhřešiti. Kdo by tedy jemu se zpovídal, že by odpouštění nedošel, a učinil-li by to vědomě, i svato-krádeže se dopustil.

který měl zděditi až po smrti otcově. A otec mu dal podíl. Snad si pomyslíl: „Vezmi si ho a jdi, když nechceš dobře činiti; však uvidíš, kam tě neposlušnost tvá zavede.“ I sebral syn peníze i zašel do světa, kde ho nikdo neznal a napomínati nemohl. Tu si koupil koně a vůz, nabral špatných společníků, jezdil s nimi a utrácel, hodoval a pil po celé noci a choval se nestoudně a prostopášně až hanba. Netrvalo příliš dlouho, a probíl, promarnil a prohýřil všecko, co měl, i koně a vůz, nábytek a šaty, až zůstal o jediném kabátě. Společníci ho dávno již odběhli, a on se stál sám a sám bez obydlí, bez peněz, ale o hladě velikém a nemaje, co by dal do úst. Co nyní? Domů jíti se bál a žebrati se styděl. Ale bída ho dohnala, že přece žebroty se odvážil. Než, jemu nechtěl nikdo almužny dáti. Bylať v zemi té neúroda a proto hlad veliký. Tu nedostali ani pořádní chudí co jísti, tím méně tedy on. I chtěl jenom za stravu sloužiti, ale nikdo nechtěl takového zhýralce do domu vzíti. Když pak již hladem umíral, slitoval se nad ním pán a vzal ho k sobě, aby mu pásł vepře. Tak daleko to přivedl onen syn bohatých a vznešených rodičů! Ale on byl rád, že se mu takové služby dostalo. Doufale, že aspoň se nají! Než, tu se zmýlil. Poslali ho ráno ze stádem a dali mu kousek chleba; poslali ho odpoledne, a dali mu pak totéž. Ó jak rád by byl mlátem se nasytil, jež měli vepři, ale nesměl jim ubrati. Kolikráte tu zaplakal ve své bídě, jižto sám zavinil!

Ubohý syn! Nedbal napomenutí otcových, opustil je, oddal se nepravostem a promarnil dědictví své. A čeho se mu dostalo za to? Hryzení svědomí, bídy, hanby a opovržení. Děti! Tento marnotratný syn nám připomíná a představuje hříšníka. Hříšník též nedbá, když ho Pán Bůh napomíná skrze rodiče a učitele aneb hlasem svědomí. Hříšník též opouští Otce nebeského, oddává se nepravostem a promarnuje dědictví nebeské. A co má z toho? Též hryzení svědomí, bídu, hanbu a opovržení. Koho nám představuje onen syn marnotratný? Proč? Co činil onen syn zlého? A co měl z toho? Co činí též hříšník? A co má z toho?

Až do té doby byl marnotratný syn hříšníkem nekajícím, proto že nic nedbal o polepšení své. Jakým to hříšníkem byl potud onen syn? Proč nekajícím? V tom ho nesmíte následovati. Slyšte však, co o něm dále vypravuje Pán Ježíš.

Když marnotratný syn v takové bídě se ocítil, počal přemýšleti o stavu svém. I vzpomínal si, jak šťasten byl, dokud doma býval a hříchu neznal. Vzpomínal si na svého dobrého otce, na jeho lásku a pečlivost, na jeho dobrá napomínání. Vzpomínal si dále, jak vzdorovitě z domů odešel, aniž by s kým se byl rozloučil, a jaký život posud vedl. Tu teprv poznal, jak velice se prohřešil, jak trpce drahého otce zarmoutil, jakou starost a hanbu jemu způsobil, jak veliké dědictví promarnil, a kolik dní, měsíců a roků ve hříchu ztrávil. A poznav to, ošklivil sobě hříchů svých a bylo mu bolno u srdce, tak bolno, že se dal do usedavého pláče. I zvolal litostně: „Jak mnoho nádenníků v domě otce mého má hojnost chleba a já (syn jeho) hladem tu hynu!“ Pak si pevně umínil, že se navždy polepší. Proto ani nechtěl zůstat na místě, aby opět nezhrěšil, ale pravil: „Vstanu a půjdu k otci svému!“ A kdyby mne vyháněl, na kolenách ho budu prositi; a kdyby mne jakkoli trestal, rád to snesu, neb jsem to zasloužil. I vstal hned a šel. A když k rodnému domu přicházel otrhán a bos, viděl ho otec zdaleka, a maje ho za žebráka, chystal mu již almužnu. Ale brzy poznal, že to syn jeho, a ihned spěchal mu naproti a objav ho líbal jej pln radosti a útrpnosti. Syn však padl před otcem na kolena a upřímně se vyznal: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou!“ Aby pak ukázal, že se chce i potrestati, doložil: „Již nejsem hoden býti synem tvým“ a také nežádám, abys mne za syna přijal a o mne jako o syna pečoval; „učiň mne jenom nádenníkem“ a ulož mi nejtěžší práce, abych byl potrestán.

Ejhle, jak se onen marnotratný syn polepšil! On 1. hříchů svých sobě ošklivil, čili jich litoval. (rep.) On 2. ze hříchů svých se vyznal čili z nich se zpovídal. (rep.) On 3. chtěl za hříchy své se potrestati čili za ně dosti učiniti. (rep.) Že pak hříchů svých lítoval, z

nich se zpovídal a za ně dosti učiniti chtěl, stal se hříšníkem kajícím. Jakým to hříšníkem se stal? Proč pravíme, že kajícím? Proto mu také otec milerád odpustil. A podobně činí zpovědník z rozkazu samého Pána Ježíše. Zpovědník odpouští hříšníkovi hříchy, když jich lituje, z nich se zpovídá a za ně dosti učiniti chce. Kdy to odpouští zpovědník hříšníkovi hříchy? A jak se nazývá hříšník, který takto jedná? (rep.)

* Kající hříšník nabývá však nejen odpuštění hříchů, ale též mnoho jiných milostí.*) Slyšte jen, co ještě vykládal Pán Ježíš o synu marnotratném.

* Jakmile otec uviděl, že onen syn jeho se polepšil, tuť nejen mu ze srdce odpustil, ale i docela na provinění jeho zapoměl. Ba co více! On mu prominul všeliký trest, jaký zasloužil a přijal ho opět za syna svého; on jej ozdobil nejkrásnějším rouchem a prstenem na znamení své lásky; on ustrojil bohatou hostinu a pravil hostům: „Radujte se se mnou; neb tento syn můj byl ztracen a opět jsem ho našel.“ Ó jak se tu zaradoval onen kající syn! Jak děkoval svému dobrému otcí! Jak žehnal oně chvíli, kdy se polepšil! Nyní teprv cítil, jak šťasten, jak blažen jest, otec že ho zase miluje a svědomí že ho již netrápí. I nebyl by ani za živý svět předešlých hříchů se dopustil. A takového štěstí, takové blaženosti dostává se každému hříšníkovi kajícímu.

* Pozorujte jen! Co prominul onen otec synu svému? A kající hříšník nabývá též prominutí trestu a to prominutí trestu věčného. (rep.) Takový hříšník již se nemusí strachovati, že bude v pekle věčně trápen, zůstane-li jen hodným. Ba co více! Pán Bůh mu i díl oněch trestů promijí, které by měl na světě neb v očistci vytrpěti, a to tím větší díl, čím kajicnějši jest. Jaké to štěstí! —

* Pozorně dále! Co daroval onen otec synu svému? A kající hříšník nabývá též předraženého daru, totiž milosti posvěcující. (rep.) Tato milost předně okráš-

*) Odstavce hvězdičkované přidány pro žáky dospělejší ve škole jednotřídné.

lu je duši hříšnickovu. (rep.) Ach, děti! Kdyby měl někdo šat nejdražší a nejkrásnější, vyšívaný zlatem a stříbrem a posázený lesklými drahokamy, což by to přece bylo proti rouchu milosti Boží, jehož se hříšníkovi dostává při svaté zpovědi! Tato milost činí duši jeho tak nevinnou, svatou a krásnou, že se podobá andělům, že Pán Bůh s potěšením a zalíbením na ni patří. Je-li touto milostí duše hříšnickova okrášlena, tuť jest opět milým dítětem Božím a má nebe pojistěno za dědictví. Jaké to štěstí! — To však ještě není dosti. Milost posvěcující činí ještě více. Ona též proniká a přetvořuje celou duši hříšnickovu. (rep.) Vidte! Železo je kovem studeným, rezavým a tuhým. Ale jakmile je pronikne oheň, stává se horkým, průzračným a ohebným ke všemu, co z něho chceme učiniti. Tomuto železu podobá se duše naše a ohni milost posvěcující. Duše naše též bývá studena, špinava a váhava. Ale sotva ji pronikne oheň milosti Boží, tuť plane láskou k Bohu, září jako slunce a jest ochotna ke všelikým dobrým skutkům, jichžto by nikdy sama od sebe nebyla chtěla konati. A této milosti posvěcující se dostává hříšníkovi kajícímu při svaté zpovědi. Jaké to štěstí! —

* Pozornjte ještě! Čím býval trápen onen syn, dokud se nepolepšil? Kdy pak přestaly tyto výčitky svědomí, kdy nabyl opět pokoje? A kající hříšník nabývá též pokojného svědomí. (rep.) Ach, děti! Nepokojné svědomí čili zlé svědomí toť zlý host, horší všeho jiného. Byť měl hříšník i nejvyšší důstojnost, byť oplýval i veškerým bohatstvím, on přece nemá pokoje ni ve dne ni v noci. Zlé svědomí ustavičně ho upomíná na hříchy jeho, zlé svědomí hryze ho, i když veseliti se chce, zlé svědomí mu nedává spáti, aneb ho leká strašnými sny; zlé svědomí ho trápí, ať činí co činí, a to tím více, čím déle odkládá se polepšiti. Ale jakmile se vyzpovídal, vrací se opět sladký pokoj v ntrápenou duši jeho, takový pokoj, že již nemá ani nejmenší výčitky pro své předešlé hříchy. Jaké to štěstí! —

* Vidte tedy! Mimo odpuštění hříchů nabývá kající hříšník: 1. prominutí trestu věčného; 2. mi-

losti posvěcující; 3. pokojného svědomí. Čeho nabývá kající hříšník mimo odpuštění hříchů? (rep.) I vám, děti, chce milý Pán Bůh prominouti trest věčný, i vás chce okrášlití a proniknouti milostí svou, i vám chce dáti pokojné svědomí. Jaké to štěstí vás očekává! Ale to jenom, dobře-li se ke svátosti pokání s pomocí Boží připravíte. Proto nezapomeňte se každodenně a pobožně modlití, aby vám milý Pán Bůh pomocí svou přispěl.

Nyní vám ještě ukážu, jak zavíráme svatou zpověď. Najděte si č. 26. Čtete odstavec tučnými literami tištěný!

Těchto hříchů svých, | i všech jiných, |
na které jsem se snad neupamatoval, | srdečně
lituji, | proto že jsem jimi Boha, | jehož
nade vše miluji, | urazil a rozhněval. | Činím
opravdové předsevzetí, | již nikdy nehřešiti,
a všelike příležitosti | ke hříchu se varovati.
Žádám Vás, ctihodný otče, | o kněžské roz-
hřešení | a o spasitelné pokání.

Tuto závěrku zpovědní se naučíte doma nazpaměť a k tomu první čtyři čísla. Přečti mi je! Co jest pokání? Proč má zpovědník moc, hříchy odpouštěti? Kterými slovy dal Pán Ježíš tuto moc apoštolům a jich nástupcům? Kdy však jen odpouští zpovědník hříšníkovi hříchy? Jak se nazývá hříšník, který takto jedná?

3. O lítosti vůbec.

Říkejte mi obecnou zpověď! . . A závěrku! . . Dobře. Nyní mi opakujte: Co jest pokání? Proč má zpovědník moc, hříchy odpouštěti? Kterými slovy dal Pán Ježíš tuto moc apoštolům a jich nástupcům? Kdy však jen odpouští zpovědník hříšníkovi hříchy? Jak se nazývá hříšník, který takto jedná? (A čeho nabývá kající hříšník mimo odpuštění hříchů?) I vy m. d. chcete kajícími hříšníky býti; proto musíte předně hříchů svých litovati. (rep.) A víte, co je lítost? Slyšte!

Člověk bývá nemocen a tu mívá veliké bolesti těla. Ale někdy je docela zdrav a má daleko větší bolesti duše. Onehdy byl pohřeb. Umřela dětem maminka. Děti use-

navě plakaly a otci stály slze v očích. Všichni byli zdraví na těle a přece museli mít bolest velikou, proto že tak se rmoutili a truchlili. A co myslíte, kde měli tuto bolest? Jistě v duši. Když tedy se rmoutíme a truchlíme, máme bolest duše. (rep.)

Kdysi mi chlapec ve škole selhal. Pravil jsem mu: „Víš-li pak, koho jsi tím urazil? Tys urazil a rozhněval samého Pána Boha, jenž ti dává denně tolik dobrého, a jenž tě za to musí trestati buď tu na světě nebo na věčnosti.“ A chlapec se zarmoutil, že hřích ten učinil a od té doby nelhal již nikdy.“ Jakou pak bolest měl, když se rmoutil a truchlil? A co jej bolelo v duši? A takovéto bolesti duše nad hříchem spáchaným říkáme lítost. (rep.) Lítost jest tedy bolest duše nad hříchem spáchaným. Co že je lítost? A kdy máme tuto bolest duše nad hříchem spáchaným? A bolest tato musí větší býti, než kdybychom co nejdražšího ztratili, aneb co nejhoršího trpěli. (rep.) Kdo na př. kradl, muselo by ho to více boleti, než kdyby byl matku ztratil aneb do nejhorší nemoci upadl. Povězte mi ještě jednou: Co je lítost? Kdy pak máme bolest duše nad hříchem spáchaným? A jaká musí tato bolest býti? (rep.)

Pozorujte však dobře! Lítost jest bolest duše a proto vnitřná. Ona se nejeví pouze slovy lítostnými, nýbrž vnitřným pohnutím mysle. Kdyby tedy někdo jenom ústy říkal: „Srdečně lituji hříchů svých“, ale v srdci svém k lítosti opravdu pohnut nebyl, nad hříchy se nermoutil a netruchlil, nic by mu to nepomohlo. Za to však může i němý odpuštění hříchů dojíti, když jich aspoň v srdci svém želi nemoha mluviti.

Lítost také se nejeví pouhými slzami. Kdo by nad hříchy svými třebas i plakal, ale v srdci svém nad nimi netruchlil, nic by mu to platno nebylo. Dítě urazilo matku. Aby ušlo trestu, začalo naříkati a prositi, aby mu odpustila, že ji rozhněvalo. Ale nebylo mu v srdci líto provinění toho. Matka však myslela, že chyby své upřímně želí a proto mu odpustila. Můžeme-li Pána Boha též takto oklamati? Ó nikoli. Pán Bůh hledí do duše, a

proto ví, kdo hříchů svých upřímně lituje a jenom takovému odpouští.

Slyšte dále! Matka měla mlsnou dcerušku. Kdysi se jí opět zachtělo cukru a vzala si ho. Matka to zpozorovala a pravila jí: „Dítě, dítě! Pán Ježíš se postil 40 dní a nocí a trpěl na kříži horoucí žízeň, a to pro tebe, aby ti dobyl nebe. Ty pak ustavičně mlsáš a proto i kradeš, a přece víš, že to hřích, který On zapovídá. Což ho ani dost málo nemáš ráda, že ho tak rmoutíš a hněváš?“ I dala se dceruška do pláče a od té doby již nekradla a nemlsala. A co kdy zpomněla si na hříchy tyto, nenáviděla jich a mrzela se sama na sebe. Často pak říkala: „Jak jsem to mohla jen učiniti? Nyní bych se toho do nejdelší smrti nechtěla dopustiti, ani kdyby mi někdo Bůh ví co dával.“ Vidte! Dřívě mívala nad hříchem svým radost, potom však ošklivost, proto že hříchu toho nenáviděla a nad ním se horšila. Když tedy hříchu nenávidíme a nad ním se horšíme, máme nad ním ošklivost. (rep.) A této ošklivosti též říkáme lítost. (rep.) Lítost jest proto i ošklivost nad hříchem spáchaným. Co že je lítost ještě? A kdy máme tuto ošklivost nad hříchem spáchaným? A tato ošklivost nad hříchem musí tak veliká býti, že bychom se ho za žádnou cenu a do nejdelší smrti nechtěli dopustiti. (rep.) Kdo na př. nestydatým byl, musí sobě toho tak oškliviti, že by toho již neučinil, ani kdyby se mu Bůh ví co dalo neb slibovalo. Povězte mi ještě jednou: Co je lítost? Kdy pak máme tuto ošklivost nad hříchem spáchaným? A jak veliká musí tato ošklivost nad hříchem býti? (rep.)

Ale pozorujte dobře! Lítost jest ošklivost nad hříchem spáchaným, tudy nad každým hříchem. Proto máme všech hříchů litovati; nebo Bůh neodpustí ani jediného hříchu, jehož bychom nelitovali. Jest však rozdíl veliký co do odpuštění hříchů všedních a smrtelných.

Kdo se zpovídá jenom hříchy všední, tomu se jich odpustí tolik, kolik jich lituje, a ostatní zůstanou neodpuštěny; ale zpověď jeho jest platna. (rep.) Kdo by však ani jediného hříchu všedního nelitoval, nedostal by od-

puštění a neplatně by se zpovídal, proto že lítost je ke svátosti pokání nevyhnutelně potřebna. (rep.) Budete-li tedy později opět jenom ze hříchů všedních se zpovídati, neopomeňte dříve všech vůbec a některého, jehož jste se nejčastěji dopustili, obzvláště litovati. Povězte mi nyní: Kolik aspoň hříchů musí při zpovědi litovati, kdo má jenom hříchy všední? A jak by se zpovídal, kdo by ani jediného hříchu nelitoval? (rep.)

Kdo se zpovídá hříchy smrtelné i všední a lituje všech smrtelných, tomu se odpustí smrtelné a všední zůstanou neodpuštěny, ale zpověď jeho jest platna. (rep.) Kdo by však jen jediného hříchu smrtelného nelitoval, tomu by se ani ostatní smrtelné neodpustily a zpověď jeho byla by neplatna a svatokrádežna. Bůh totiž odpouští buď všechny hříchy smrtelné, aneb neodpustí žádného. (rep.) Kdo by na př. se opíjel, kradl, proklínal a ze msty nepříteli poranil, a on by všeho litoval, jenom ne toho, že se pomstil: které to hříchy by mu Pán Bůh odpustil? Jistě žádného. Proto je nevyhnutelně potřebí všech hříchů smrtelných litovati. Povím vám příklad. Svátý Šebestian slíbil nemocnému pohanovi, že mu vyprosí zdraví, zničí-li všechny sošky svých bohů. Pohan to slíbil, ale docela nesplnil. Jednu sošku měl nad jiné rád a tu sobě uschoval. Proto také se nepozdravil, až onu sošku zničil. Podobně nemůžeme ani my s duševní nemocí své povstati, jestliže všech model hříchů smrtelných nezničíme, to jest, upřímnou lítostí a zpovědí ze srdce jich nevypudíme. Povězte mi tedy ještě: Kolik to hříchů smrtelných musíme litovati? Jak by se zpovídal, kdo by třebas jediného hříchu smrtelného nelitoval? (rep.)

Čtete nyní v katechismu č. 5. Co je lítost? Lítost jest bolest duše a ošklivost nad hříchem spáchaným. (rep.) Kdy pak máme bolest duše nad hříchem spáchaným? A jaká musí tato bolest býti? Kdy máme ošklivost nad hříchem spáchaným? A jak veliká musí ošklivost nad hříchem býti? Stačí pouze lítostivá slova neb slze k odpuštění hříchů? Kde musí hříšník pohnut býti? Kolik aspoň hříchů musí při zpovědi litovati, kdo má jenom všední hříchy? A jak by se zpovídal, kdo

by ani jediného hříchu nelitoval? Ale kolik hříchů smrtelných musí litovati hříšník? Jak by se zpovídal, kdo by třebas jediného hříchu smrtelného nelitoval?

4. O lítosti nadpřirozené.

Ríkejte obecnou zpověď! . . A závěrku! . . Pamatovali jste si, co je lítost? Kdy pak máme bolest duše nad hříchem spáchaným? A kdy máme ošklivost nad hříchem spáchaným? Avšak m. d. někdo má bolest i ošklivost nad hříchem a přece mu lítost jeho nic není platna. Víte proč? Proto že lituje z příčin nepravých. Slyšte jen!

Byl kdysi pohanský král. Jmenoval se Antioch. Ten židům mnoho zlého spůsobil, ba i kostel jejich okradl. Za to jej Pán Bůh potrestal nemocí, že za živa hnil a červi ho sežírali. I litoval tu onen král hříchů svých, ale jenom z té příčiny, že za ně tu na světě trestán byl. To nebyla pravá lítost a proto mu též Pán Bůh neodpustil. A z podobných příčin litují posud mnozí lidé. Někdo lituje své vzdorovitosti, proto že byl potrestán. Jiný lituje své nestřídmosti, proto že onemocněl. Jiný zase lituje své lenosti, proto že byl zahanben. A opět jiný lituje své krádeže, že si při ní polámal nohu. Z jakých to příčin litují mnozí lidé? Oni tedy litují hříchů svých jenom proto, že za ně tu na světě byli trestáni. A to není pravá lítost. Pravé lítosti nemá, kdo hříchů svých jenom proto lituje, že za ně na světě trestán byl. Kdo nemá lítosti pravé? (rep.) A takovému hříšníkovi by Pán Bůh neodpustil, ani kdyby ho kněz rozhřešil.

Taková lítost není vlastně žádná lítost. Kdo na př. krádeže své proto lituje, že sobě nohu polámal, čeho je mu vlastně líto? Nikoli hříchu krádeže, nýbrž jenom následků jeho, totiž toho trestu, té časné škody, té hanby. Kdyby zase krásti mohl a věděl, že neutrpí takového trestu, škody neb hanby, jistě by to opět učinil. On tedy nemá lítosti žádné, proto že má bolest a ošklivost nad časnými následky hříchu a nikoli nad hříchem samým. Lítost však jest bolest a ošklivost nikoli nad následky hříchu, nýbrž nad hříchem samým.

Který tedy hříšník má lítost pravou a dostane odpuštění? Ukážu vám to příkladem. Kdysi tázal se kněz žákyně sirotky, zdali hříchů svých lituje? Slzíc odpověděla ona: „Velebný pane! Před měsícem zemřel mi po mamince drahý můj tatínek, jehož jsem tak ráda měla. Ach, to mne bolelo, že jsem ho ztratila a zůstala sirotkou! Ale nyní mnohém více mne bolí, že jsem Pána Boha tak milého, tak laskavého, hříchy svými rozhněvala, nebe ztratila a snad i peklo zasloužila. I chtěla bych raději hned zemřít, nežli Pána Boha opět urazit a zarmoutit.“ Vidíte, ta měla pravou lítost. A proč? Poněvadž hříchů svých z té příčiny litovala, že Pána Boha rozhněvala, nebe ztratila a peklo zasloužila. Pamatujte si tedy dobře: Pravou lítost má, kdo hříchů svých proto lituje, že nebe ztratil a peklo zasloužil, aneb že rozhněval Boha nejvýš dobrého. Kdo že má lítost pravou? (rep.)

Ale nemylte se, děti! Takovéto lítosti by neměl, kdo by se pekla jenom bál a proto snad některého hříchu zevně se chránil, vnitřně pak hříchu tomu ještě oddán byl, a rád by zhřešil, kdyby pekla nebylo. Pravou lítost máme jen tenkrát, když sobě ošklivíme hříchu samého, jenž takové tresty přivádí a když pevnou vůli máme, za žádnou cenu se ho již nedopustiti. A takovou lítost musíte i vy mít, chcete-li odpuštění hříchů dojíti. I vy musíte hříchů samých litovati, a to z té příčiny, že jste jimi nebe ztratili a snad i peklo zasloužili, aneb že jste jimi rozhněvali Boha nejvýš dobrého. Z jaké to příčiny musíte litovati hříchů svých? (rep.)

Kdo lituje hříchů z té příčiny, že jimi nebe ztratil a peklo zasloužil, má lítost sice pravou, ale ještě nedokonalou. Kdo však hříchů lituje z té příčiny, že jimi rozhněval Boha nejvýš dobrého, má lítost již dokonalou. Proto stojí v katechismu: Pravá lítost bývá dvojí: buď nedokonalá, aneb dokonalá. Kolikerá bývá lítost pravá? (rep.) Příklad vám to lépe objasní.

Vzpomeňte si na Josefa egyptského! Bratři ho prodali, on pak stal se králem v Egyptě. I přišli tu bratři,

nakoupit u něho obilí. Ale nepoznali ho, on však poznal je. A když se přesvědčil, že se polepšili, dal se jim sám poznati a zvolal: „Já jsem Josef, bratr váš!“ Tu jim bylo, jako by hromová rána do nich byla udeřila. I zalekli se náramně a litovali, že ho prodali. Ale proč? Báli se, že je bude za to trestati. Litovali tedy z bázně před jeho trestem. Z jaké to příčiny litovali? (rep.) A podobně činí hříšník kající. On předně lituje hříchů z bázně před trestem Božím. A jak to? Vidte! On má na paměti, že Bůh nejvýš spravedlivý trestá každý hřích, a uvažuje, že hříchy svými buď tresty očištcové sobě připravil a tudy na čas nebe ztratil, aneb že dokonce jimi peklo zasloužil. A tu povstává bázeň před Bohem v srdci jeho, a z této bázně lituje hříchů svých. Ale takovýto hříšník má lítost ještě nedokonalou. Pravíme tedy: Lítost nedokonalou má, kdo lituje z bázně před Bohem, že nebe ztratil a peklo zasloužil. Kdo že má lítost nedokonalou? (rep.)

Vzpomeňte si opět na Josefa egyptského. Bratři se báli jeho trestu. Ale Josef se nechtěl mstít, on jim dávno již odpustil. Proto pravil: „Nebojte se, že bych vás trestati chtěl, vždyť jsem bratr váš.“ A počal je objímati a líbati. Tu se jim zarosily slzemi oči a mimoděk povzdechli sobě: „Ach, Josef tak dobrý, tak laskavý jest a my jsme ho prodali, my jsme jemu tak ukřivdili! Ó že jsme to kdy učinili!“ Oni tedy opět litovali, ale již ne z bázně před trestem, nýbrž z lásky k Josefovi. Z jaké to příčiny litovali nyní? (rep.) A podobně činí hříšník kající. On též lituje hříchů z lásky k Bohu. A jak to? Vidte! On má na paměti, že Bůh nejvýš laskavý jemu všechno dobré dává, a uvažuje, že tohoto Boha nejvýš dobrého nemiloval, ba ještě hříchy svými hněval. A tu povstává opět láska k Bohu v srdci jeho, a z této lásky lituje hříchů svých. A takovýto hříšník má lítost již dokonalou. Pravíme tedy: Lítost dokonalou má, kdo lituje z lásky k Bohu, že rozhněval Boha nejvýš dobrého. Kdo že má lítost dokonalou? (rep.)

Povím vám ještě příklad. Dva bratři, Josef a Karel, měli od otce zakázáno, v zahradě něco poškoditi. Ale za

nedlouho přestoupili oba přikázaní otcovo. Honili se v zahradě a z nepozornosti pošlapali kvíty a polámali nejkrásnější stromky. Otec to shlédl oknem a mrzením i lítostí div že neplakal. Sestra běžela do zahrady a řekla to bratřím. Tu teprv poznali, co učinili, a litovali toho, že až hlasitě naříkali. I tázala se jich sestra, proč jim toho tak líto? Josef pravil: „Ach, tatínek mi nedá, co mi slíbil a ještě mne potrestá.“ Karel pak odpověděl: „Toho trestu tak nedbám, vždyť jsem ho zasloužil. Ale to je mi líto, že jsem tatínka zarmoutil, který je tak dobrý, tak laskavý, tak o nás pečlivý; a litoval bych toho, i kdybych věděl, že nebudu trestán.“ Vidíte! oba litovali. Ale co pohnulo Josefa k lítosti? Bázeň před trestem, jaký zasloužil. (rep.) A co pohnulo Karla k lítosti? Láska k otci tak dobrému, jehož rozhněval. (rep.) Který tedy měl lítost větší, dokonalejší? A kterému proto raději odpustil otec? —

Podobně se má s hříšníkem kajícím. Některý lituje proto, že zasloužil tresty očistcové aneb pekelné. (rep.) K lítosti ho tedy pohnula bázeň před Bohem. (rep.) A takový má lítost ještě nedokonalou. (rep.) Jiný pak lituje proto, že rozhněval Boha nejvyššího dobrého, jehož nade vše miluje. (rep.) K lítosti ho tedy pohnula láska k Bohu. (rep.) A takový má již lítost dokonalejší. (rep.) Pravíme tedy: Lítost nedokonalou má, kdo lituje z bázně před Bohem, že nebe ztratil a peklo zasloužil. (rep.) A lítost dokonalou má, kdo lituje z lásky k Bohu, že rozhněval Boha nejvyššího dobrého. (rep.)

Nyní již poznáte, kdo z vás bude míti před svatou zpovědí lítost nedokonalou a kdo dokonalou. Někdo z vás sobě pomyslí: „Že jsem to kdy učinil! Kdyby mne Pán Bůh povolal, musel bych za to trpěti v očistci, ne-li v pekle.“ Jakou pak lítost bude ten míti? A proč? Co bude pohnutkou k lítosti jeho? Jiný pak z vás sobě pomyslí: „Ach, že jsem to kdy učinil! Pán Bůh tak laskavý jest a já jsem tak dobrého Pána Boha rozhněval! I nechtěl bych to učiniti, ani kdybych se nemusel pekla báti.“ Jakou pak lítost bude ten míti? A proč? Co bude pohnutkou k lítosti jeho?

A jaké pak lítosti potřeba ke svaté zpovědi, ke svátosti pokání? Slyšte! Ke svátosti pokání postačuje lítost nedokonalá, ale máme též o dokonalou se přičinit. Jaká lítost postačuje ke svátosti pokání? Ale o jakou se máme též přičinit? (rep.) Máme-li tedy při svaté zpovědi třeba jen lítost nedokonalou, nabýváme již odpuštění hříchů. Ale máme-li dokonalou lítost, zpovídáme se lépe a docházíme větších milostí. Proto se máme přičinit, abychom též lítost dokonalou vzbudili.

Lítost dokonalá jest však člověku i kromě svaté zpovědi užitečná, ba někdy nevyhnutelně potřebná. A to obzvláště, nalezá-li se ve hříchu smrtelném a nemůže-li se hned zpovídati, aneb je-li v nebezpečí smrti: je-li totiž těžce nemocen, jede-li na voze a splaší se koně, jede-li po železnici a vyšine se vlak, plaví-li se po moři a nastane bouře a t. p. V takových případech má člověk lítost dokonalou ihned vzbuditi. A víte proč? Proto že lítost dokonalá působí odpuštění hříchů i tenkrát, když se zpovídati chceme a nemůžeme. Co působí lítost dokonalá? (rep.) Proto též máme ji každodenně před spaním vzbuditi, aby nám Pán Bůh odpustil hříchy naše, kdybychom snad v noci zemřeli a zpovídati se již nemohli.

Ukážu vám nyní příkladem biblickým, jak rád Pán Bůh odpouští hříšníkovi, který hříchů svých upřímně lituje.

Za času Krista Pána byla v Bethanii hříšnice veliká. Nazývala se Maria Magdalena. Tať o Pána Boha nic nedbala, nikdy se nemodlila, a tak rozpustilá byla, že dobří lidé se jí vyhýbali a matky svým dcerám zapovídaly, s ní obcovati. Kdysi však poslouchala kázání Pána Ježíše a tu se nadobře obrátila. Od té doby se jí znechutil hříšný život její a bolelo ji velmi, že tak rozpustilou bývala. I hledala příležitosti, jak by se mohla s Pánem Ježíšem sejíti a jemu hříchy své vyznati, aby dostala odpuštění. Tu slyšela, že Pán Ježíš hostem jest u Šimona Farizea. Sebrala se tedy, a nakoupivši nejvonnější masti pospíchala do domu onoho Farizea. Cestou si pravila: „Kdybych jen mohla touto mastí vlasy Pána Ježíše po-

mazati, aby viděl, jak velice ho miluji! Kdybych jen mohla mu říci, jak si ošklivím hříchů svých, jak mne to bolí, že jsem se jich dopustila! Ó vím, že by mi též odpustil, jako jiným odpustil.“ A již stanula u domu, již vkročila do světnice. Ale viděla hned, že nemůže ku hlavě Pána Ježíše, nýbrž jenom k nohám jeho se dostat, proto že byl druhými hostmi zasezen. Poklekla tedy u nohou jeho a mazala je mastí drahou, že byla ihned vůně po celém domě. A již chtěla ústa otevřít, již mu chtěla žalovati, co ji bolí, co ji trápí, ale bolestí nemohla ani slova z úst vypraviti; jenom horké slze vyronily se jí z očí a padaly na nohy Pána Ježíše. Což když uviděla, vzala dlouhé pletence vlasů svých, utírala jimi nohy jeho a líbala je neustále. A Pán Ježíš patřil do duše její, on viděl bolest její a věděl, že sobě hříchů svých co nejvíce oškliví. Proto jí milerád odpustil řka: „Odejdiž v pokoji, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ Ó s jakou radostí vstala tu Maria Magdalena! Jak vřele tu děkovala milému Pánu Ježíšovi! A podobně odpustí Pán Bůh i vám, bude-li vaše lítost taková, jaká byla její!

Nyní však budeme opakovati. Najděte si v knize opět č. 5. Co jest lítost? Kdo pak nemá lítosti pravé? A kdo má lítost pravou? Kolikera bývá lítost pravá? Kdo má lítost nedokonalou? A kdo má lítost dokonalou? Jaká pak lítost postačuje ke svátosti pokání? Ale o jakou se máme též přičiniti? Co pak působí lítost dokonalá? Kdy proto máme ji obzvláště vzbuzovati? —

5. O vzbuzování lítosti nedokonalé.)*

Říkejte obecnou zpověď! . . A závěrku! . . Nyní mi opakujte: Co je lítost? Kolikera jest lítost pravá? Kdo má lítost nedokonalou? A kdo má lítost dokonalou? Jaká pak lítost postačuje ke svátosti pokání? Povím vám nyní, co máte činiti, abyste vzbudili v srdci svém lítost aspoň nedokonalou a dostali odpuštění hříchů.

*) Ku poučení tomu hodí se nejlépe poslední hodina odpolední aneb den prázdný, aby děti vnitřně pohnuty domů přišly, a slyšené pravdy v čerstvé majíce paměti, o nich ihned samy rozjímali mohly. K tomu cíli bude též zapotřebí, jich upozorniti, aby tiše domů se ubíraly a zbytečného mluvení se chránily.

Slyšte! Svatý Ambrož praví: „Lítost ať dokonalá ať nedokonalá jest obzvláštním darem Božím a přesahuje síly naše. Proto máme nebeského Samaritana Pána Ježíše prositi, aby do duše naší hříchem raněné nalil vína zármutku a oleje důvěry.“ Proste tedy předně milého Pána Ježíše vroucně a pokorně, aby dal srdci vašemu aspoň něco lítosti té, jakou on pocítil pro hříchy lidské. Proste Ducha svatého, aby studené srdce vaše rozehřál a rozpálil. Proste také Rodičku Boží a kající Magdalenu, aby vám pomocí svou přispěly, byste hříchů svých naležitě litovati dovedli. A proste tak nejen před svatou zpovědí, nýbrž nyní již každý den při mši svaté i doma, když budete lítost vzbuzovati.

Nestačí však m. d. abyste sobě toliko milosti Boží ke vzbuzování lítosti nedokonalé vyprosily. Vy musíte také ony pravdy uvažovati, kterými se lítost ta budí. Tyto pravdy jsou: že jste nebe ztratily a peklo neb aspoň očistec zasloužily. (rep.) Budeme tedy o těchto pravdách společně dnes rozjímati, abyste věděly, jak to máte doma učiniti.

O nebi uvažujte tyto tři pravdy: V nebi není žádná žalost, ale samá radost, a to bez konce. (rep.)

1. V nebi není žádná žalost. Vykládá se o králi jednom, že nastoupiv trůn, dal sobě ulíti stříbrný zvoneček, aby jím u večer zazvonil, kdykoli by ztrávil den šťastně a blaženě. A co myslíte, kolikráte jím zazvonil? Jistě mnohokráte; neb takovýto král má přece všeho dosti. Ó nikoliv. On zvonil jen jedenkrát a to když umíral, poněvadž cítil, že se končí trápení jeho. A podobně se děje všem lidem. Ne nadarmo se nazývá svět slzavým údolím. Neb málo jest dní, kdy se upřímně radujeme, ale více těch, kdy je nám do pláče. Až budete starší, poznáte teprv, jak mnoho trápení, soužení, bídy a zármutku bývá ve světě.

Pohané se domnívali, že je na světě země, kde nestává nemoci, bídy a soužení, aniž zimy neb horka, nýbrž hojnost všeho, co srdce ráčí. Ó kdyby takovýto země bylo, jistě by tam hleděl se dostat i kdo. Země takové

ovšem na světě není, ale přece jest místo, kde tomu tak jest. A toto místo jest nebe. Tam přestane všeliké trápení; tam žádná nemoc, žádná žalost nebude nás trápit, žádná starost nebude nás tížiti, žádný hřích a žádná lítost nebude nás znepokojovali; zkrátka nic toho, co duši neb tělo bolí, tam nebude.

Představte si člověka, který za tmavé noci v déšti neb sněhu kolik hodin ve smrtelných úzkostech bloudil a konečně dostav se domů zmočen a přemrzlý zasedá u teplého krbu a své milé opět před sebou vidí. Jak blaze jest jemu! A jak blaze bude teprv nám, až po bědách tohoto života octneme se v nebi a budeme jisti, že ni žádné již trápení nás nečeká! Ach, děti, toto jediné poomyšlení stačí, abychom vřele zatoužili po nebi.

2. V nebi však není jenom žádná žalost, ale jest tam i s a m á k r á s a a r a d o s ť. Představte si co můžete nejkrásnějšího a nejlíbeznějšího: rozkošnou zahradu plnou květin nejrozmanitějších a nejvonnějších, kde se ozývá zpěv ptactva nejluznější; aneb, jak sv. Jan vykládá, město, jehož ulice byly by ze zlata, brány z drahých perel a zdi z lesklých drahokamů: jak krásné, nádherné, velkolepé by to bylo! Představte si to nyní ještě tisíckrát krásnější, než by ve skutečnosti bylo, tedy by to přece bylo proti kráse a slávě nebeské, jako mizerné světlo lampy proti lesku slunečnímu aneb jako obraz od žáka nakreslený proti velkolepému obrazu výtečného umělce. A představte si, že by někdo pocítil v jednom okamžení radost, jakou měli od počátku světa všickni lidé dohromady: byla by přece radost tato proti radosti a blaženosti nebeské jako kapka vody proti neobsáhlému moři.

A víte, proč je v nebi takováto radost nevýslovná? Proto že tam viděti lze Pána Boha, jaký jest. Tu jenom soudíme z věcí stvořených, že Pán Bůh nade vše krásným býti musí. Tam pak uvidíme ho tváří v tvář a poznáme jeho nesmírnou moc a velebnost, jeho nevyslovitelnou krásu a slávu, jeho nevyzpytatelnou lásku a moudrost. A toto poznání Boha nás učiní tak šťastny a blaženy, že bychom ani na okamžení nechtěli nazpět, kdyby nám Bůh i celý svět dával. Vidíte! Svatý Petr uviděl Pána Ježíše na hoře

Tabor jenom na okamžení v jeho božské velebnosti a kráse, a jako u vytržení zvolal: „Pane, zde je nám dobře býti; učiňme tu tři stánky: tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ On sám pak chtěl třebaš pod širým nebem zůstat, zimu a horko i všelikou nepohodu snášeti, když by jen mohl ustavičně na Pána Ježíše patřiti.

A jak blažiti musí obcování s anděly a svatými v nebi! Jakou to radost máme, smíme-li tu obcovati s lidmi dobrými, krásnými a přívětivými! Jaká teprv radost nás očekává, budeme-li v nebi obcovati s těmi, kdož nám nyní mili jsou, budeme-li zacházeti s anděly a svatými jako dítka jednoho otce, uvidíme-li milostnou tvář Rodičky Boží a přemilého Spasitele, uslyšíme-li čarokrásné zpěvy nebešťanů! Ó jistě, tu nás pojme radost taková, že bychom jí tu na světě ani nesnesli. Svatý Štěpán nahlédl jen jedenkrát do nebe, když ho kamenovali, a celý radostí opojen hleděl k nebi, až skončil, jakoby ani necítil bolesti smrtelných. A svatý Pavel, jemuž také bylo popřáno, nahlédnouti do nebe, zvolal: „Ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, jakou radost připravil Bůh těm, kteříž ho milují.“

3. Co však činí blaženost nebeskou ještě větší, jest jistota, že trvá bez konce, věčně. Jsme-li tu šťastni, zdraví a veseli, nevíme, jak bude hodinu na to. Radosti pozemské jsou měnivy každým okamžením jako povětrnost. Čemu se člověk dnes těší, zítra již může ztratiti. A smrt nás může každé chvíle zachvátiti a všelikým radostem konec učiniti. Císařovna Izabella byla svého času paní nejkrásnější. Stalo pak se, že umřela a sv. František vyprovodil tělesné pozůstatky její ku hrobu. I chtěl tu ještě jednon popatřiti na tvář její a otevřel rakev. Ale jak se poděsil změnou, jaká se s ní stala v několika dnech! Ani nepoznal překrásné císařovny v této mrtvole zohyzdéné. Od té doby zošklivila se mu všeliká marnost světská a povstala v něm touha po nebi. Tam zajisté jsou radosti nehynoucí, věčné. To vědí svatí a proto jest blaženost jejich tím větší. Jaký to strach působí i dobrým lidem pomyšlení, že mohou ještě zhřešiti, milosti Boží ztratiti a do pekla se dostat. Svatí však vědí, že již nemohou

zhřešiti a tedy že blaženost jejich věčně bude trvati. A radost svatých také nikdy se nemění. Ona jest jako blaženost Boží věčně stejná, věčně nová a po tisíci letech cítí se svatí tak šťastnými a blaženými, jako by se právě do nebe byli dostali.

Tuto pak blaženost připravil Bůh všem lidem bez rozdílu a nikdo jim nemůže jí odníti jedině hřích. Ach, Bože, což musí hřích býti zlého, když nás zbavuje štěstí tak velikého! A vy jste to, děti, věděly a přece zhřešily. Vy jste věděly: Když kradu, lhu . . ztratím nebe tak krásné, a přece jste zhřešily. Pro nepatrný zisk, pro mrzkou radost zaprodaly jste nebe! Ezau jsa hladov zaprodal pro mizerný pokrm dědictví prvorozence. Nebylo to zpozdilé? Proto nařikal později křikem velikým. Ale vy jste jednaly ještě zpozdileji. Vy jste prodaly své dědictví nebeské, jež daleko drahocennější jest, nežli všechny poklady pozemské; a prodaly jste je za něco, což mnohem mizernější jest, nežli byla čočovice Ezauova, totiž za hříšnou radost, za jakou se nyní stydíte. Kdysi byl pohanský král a toho vehnali nepřátelé ve válce do krajiny bezvodé. I obětoval tu trápen žízní horoucí celé království za hlt vody. Ale napiv se zvolal: „Ó jak krátka jest rozkoš, pro nížto jsem království své obětoval!“ Nejednal zpozdile? A vy jste jednaly ještě zpozdileji. Za hříšnou rozkoš obětovaly jste království mnohem drahocennější totiž nebe. Není vám toho líto? Ach, děti, až přijdete domů, usedněte někde stranou, kde vám nikdo nepřekáží, pomodlete se vroucně k Pánu Bohu a uvažujte o nebi: že tam není žádná žalost, ale samá radost a to bez konce. A uvažujte tak dlouho, až vám bude upřímně líto, že jste toto nebe tak krásné hříchy svými ztratily. —

6. Pokračování o pekle a očistci.

Říkejte obecnou zpověď! . . A závěrku! . . Uvažovaly jste o nebi? Není-li pravda, že je vám nyní líto, že jste je hříchy svými ztratily? A co jste jimi sobě zasloužily? Ach, děti, peklo neb aspoň očistec. A peklo i očistec jsou místa přehrozná. Povím vám dnes, kterak máte o nich uvažovati.

O pekle uvažujte tyto tři pravdy: V pekle není žádná radost, ale samá žalost a to bez konce. (rep.)

1. V pekle není žádná radost, proto že jsou zavrženci odloučeni od nebe, od Boha, od svatých jeho. Představte si ještě jednou, jak krásné jest nebe, — tak krásné, že mu nelze nic přirovnati. Představte si také, jakou radost působí svatým patření na Boha nejvýš krásného a dokonalého. A pomyslete si nyní, jak nesmírná musí bolest zavrženců býti, vidí-li, že takového nebe zbaveni jsou. Oni touží po blaženosti nebeské touhou přenáramnou a vědí, že se jim nikdy nedostane. Oni touží po svých milých a vědí, že již nikdy s nimi se nesejdou. Oni touží po andělech a svatých a vědí, že jsou od nich opuštěni. Oni touží po Bohu, a vědí, že jsou od něho na věky zavrženi.

„Odejděte ode mne zatracenci do ohně věčného!“ řekl jim Bůh, a slov svých neodvolá nikdy. Řekne-li přítel svému příteli falešnému: „Odejdi ode mne, jdi mi z očí!“ — může sobě tento hledati přítele jiného. Řekne-li otec dítěti nezdarnému: „Odejdi ode mne, jdi mi z očí!“ — snad se dá ještě uprositi. A dejme tomu, že by otec onen dítě to i vydědil, aneb do tmavé jeskyně zavřel, a kdyby jej volalo, prosilo, zapřisáhalo, vždy od sebe odhodil a proklnul: tu by se aspoň dítě to těšilo smrtí, že trápení jeho učiní konec. Ale kterým řekl Bůh: „Odejděte ode mne!“ — ti neumrou již nikdy, a muky jejich jsou tisíckrát větší, vidí-li, že jsou od Boha tak krásného, tak dobrého zavrženi na věky. Oni vědí, že Bůh nade vše krásný a dobrý jest, a že by on sám jediný je blaženými učiniti mohl; oni planou po něm touhou vždy horoucnější, on však metá jim kletbu svou ve tvář! I nenávidí ho zase a rouhají se jemu.

Člověk vzteklinou nakažený bývá trápen žízňí nesnesitelnou a dal by celý svět za trochu vody. Ale sotva ji uvidí, prská a ošklivosti křečovitě se svijí. Podobně touží zavrženci touhou nesmírnou po Bohu a přece ho nenávidí a jediné pomýšlení na něho působí jim strašné muky. A jsouce od Boha zavrženi, jsou též zbaveni všeho pokoje a

štěstí, vši útechy a radosti. Trpí-li kdo na světě sebe více, má přece byt dosti malou radost neb útěchu. Zavrženci však nemají ani nejmenší radosti, útechy neb úlevy. To však není ještě všechno.

2. V pekle je též samá žalost, samé trápení. Předně jsou v temnosti ustavičné. A ve tmě býti, je trápením tak velikým, že věznové, kteří po delší dobu v tmavém žaláři zavření byli, smysly se pominuli. Představte si jen, že byste sami byli v díře tmavé, kde byste se nemohli ani hnouti a po vás by lezli hadové a hryzli za živa tělo vaše — jak hrozný by to byl stav! A jakž teprv, kdyby se vám řeklo, že tam zůstanete po celý rok! Tu byste se jistě zbláznili strachem a hrůzou. Hrůza pak zavrženců je daleko větší a trvá tisíce, miliony let, bez konce.

Ale na tom není dosti. Oni jsou trápeni též ohněm neuhasitelným. Představte si, jak to již obyčejný oheň pálí. Když sobě někdo prstu jen dosti málo popálí, jak se tu vine a nařká! A kdyby vám někdo slíbil tisíce dukátů, abyste jediný prst drželi v ohni, nechtěli byste to a nemohli byste to, bolest ta byla by nesmírná. Avšak což jest oheň tento proti ohni pekelnému? Svatá Teresia praví, že oheň obyčejný jest proti ohni pekelnému jako oheň namalovaný proti ohni skutečnému. Jaké to nesnesitelné muky musí tedy trpěti zavrženci, jichžto nejen prst, ale celé tělo a celá duše se pálí ohněm a to ohněm ustavičným!

A na tom ještě není dosti. Dáblové se jim ještě vysmívají, že jich více než Boha poslouchali, spoluzavrženci je proklínají a v takové společnosti musí zůstat na věky. Nad to pak trápí je svědomí vlastní a činí jim výčitky hrozné, že mohli spaseni býti a nechtěli. A to je tisíckrát horší, než kdyby červ hlodal na živém těle jejich. Již tu na světě nemůže mnohý výčitek svědomí snést a proto si buď život bere aneb soudu se staví. Jakž teprv bude zavržencům na věčnosti, až poznají, jak krásný a velebný jest Bůh, jehož uráželi, jak nevýslovná blaženost, jižto ztratili, jak ohavný hřích, jehož se dopustili a jak strašné jsou muky, jež zavinili. Ó, tu je bodati bude každé

pomyšlení na hřích jako osten pichlavý, tu sobě každý nařkati budu: „Že jsem to kdy učinil! Kolikrát mne Bůh napomínal hlasem učitelů a rodičů! Kolikrát mne varoval hlasem svědomí! Jak mnoho milosti ku polepšení mi dával! Mnozí hůře zhřešili a jsou v nebi, proto že se polepšili; já však jsem nechtěl! Mrzká radost, kterou nyní zatracuji, byla mně milejší, než nebe, a malého pokorení při zpovědi jsem se více bál, nežli pekla. Proto jsem nyní vyloučen z nebe a odsouzen k mukám nesnesitelným.“ Takto budou mluvit a v zuřivé zoufalosti sami sebe proklínati. Ach děti, pomyslete si tu na světě muky, jaké chcete, ony nejsou nic proti mukám zavrženců.

3. Nejhoroznější při tom však jest, že muky tyto trvají věčně. Je-li vězeň odsouzen k žaláři doživotnímu, těší se, že se mu snad přece dostane kdysi milosti a propuštění, a ne-li, že ho aspoň smrt z žaláře toho vysvobodí. Ale zavrženci v pekle nemají pražádné naděje, že by kdy z pekelného žaláře svého vyvázli. Tam budou míti pořád totéž trápení bez míry a konce. Kdybyste neměli žádných bolestí a museli na měkkém loži celou noc bez pohnutí ležeti, sotva byste to vydrželi. A jak by vám bylo, kdybyste tak ležeti museli po několik dní? — Kdybyste měli bolení zubů a věděli, že tato bolest neustane ani za rok, jak by vám bylo? A nyní si představte ty hrozné muky zavrženců — a tyto muky musí snášeti ne rok, ani tisíc roků, ani miliony let, nýbrž napořád, bez konce, věčně! Ach, děti, toto věčné trvání muk pekelných je cosi přehrozného, děsného!

Považte, jak dlouho trvá sto let! — Málokdo na světě žije tak dlouho. A nyní si představte, jak mnoho listů jest na jednom stromu, na všech stromech jedné zahrady, ve všech zahradách a lesích celého světa! A každých sto let by spadl ze stromu jeden jedinký list, — jak dlouho by to trvalo, než by opadaly všechny! A byl by tu již konec věčnosti? O nikoli, potom by opět začínala věčnost. — Vezměte hrst písku — kolik tisíc je tu zrneček! Kolik teprv ve všech vodách a v celé zemi! A každých sto let by někdo vybral jedno jedinké zrnečko, jak dlouho by trvalo, až by vybral všechny! A byl by tu

již konec věčnosti? O nikoli, potom by opět začínala věčnost.

A tuto celou věčnost musí zavrženci nevýslovné muky snášeti. Kdyby některému z nich řekl Pán Bůh: „Ty smíš každých tisíc let jednu jedinkou slzi uroniti; a až tolik slzí napláčeš, kolik by stačilo na zaplavení celého světa, potom teprv přestanou muky tvé“, — o jak by tu Pánu Bohu děkoval, jak by se tu radoval, že muky jeho přece kdysi se ukončí! Ale nikoli, muky jeho nemají konce, on se musí trápit věčně!

Povážte, děti, kdybyste tak dnes umřely a snad ve hříchu smrtelném umřely: co by vás čekalo na věčnosti! Nemá vám líto býti, že jste hříchy svými snad peklo zasloužily, kde není žádná radost, ale samá žalost a to bez konce? — Než, já doufám, že vás milý anděl strážný posud ochránil hříchu smrtelného a že tedy snad nezasluhujete pekla. Ale m. d. očištec by vás jistě neminul, kdybyste zemřely. Pamatujte si tedy dobře, co vám o očištcu povím.

I v očištcu je žalost preveliká. A víte, co působí takovou žalost ubohým dušem v očištcu? To, že nemohou do nebe a že musí snášeti muky nesmírné. (rep.)

1. Předně mají žalost velikou, že nemohou do nebe, a byť to bylo jenom na kratinký čas. Vzpomeňte si ještě jednou, jaká v nebi krása, jaká radost, jaká blaženost — taková, že jí nelze ani popsat, že jí nelze nyní ani uvěřiti. A této krásy a blaženosti jsou duše v očištcu aspoň na čas zbaveny. Proto mají žalost tak velikou, že se nedá ničemu přirovnati. Dokud duše naše v těle se nachází, tu se jí líbí svět a netoužívá po nebi, jak by měla. Ale sotva duše opustí tělo, tu by ráda byla v nebi, tu touží po věčné radosti, po nebeské vlasti, po Bohu nejvyšším dobrém a krásném. A nemůže-li k Bohu, je to pro ni bolest nesmírná.

Povím vám příklad. Někdo by zanesl dítě daleko od domova do osamělé chatrče v lese a mezi lidí docela cizí. Co asi by cítilo? Ach, jak by sobě tu stýskalo, jak by toužilo po milých rodičích, jak by sobě naříkalo,

že k nim nemůže! A kdyby mu tam i lahůdek dávali, jistě by k nim chuti nemělo. A jakž teprv, kdyby tam nalezlo lidí zlých, kteří by mu dobrého slova nedali, je necitelně týrali a jemu řekli, že až za rok domů se dostane? Ó tu by ještě více toužilo po domově; tu by sobě zpomínalo, jak je dobrý otec pěstoval, drahá matka líbala, milí bratři a sestry rádi měli, a počítalo by, kolik asi dnů ba hodin uplyne, nežli se bude moci opět navrátiti domů. A podobně se má s dušemi v očistci. Ony též počítají, kolik ještě roků, měsíců, dnů a hodin budou v tomto žaláři; ony též touží po domově nebeském, kde jim kyne věčná radost a blaženost, a po milém Pánu Bohu, jenž daleko krásnějším a laskavějším jest, než kterýkoli otec neb matka. Ó jak dlouhý jim tu přichází každý den a jak děkují Pánu Bohu každou hodinu, že jsou opět bližší vysvobození svému!

2. Ale, děti, duše v očistci mají žalost ještě větší, že musí snášeti muky nesmírné. Svatí otcové praví, že se tam trápí ohněm. A jakou bolest působí oheň, víte. A přece je to jenom oheň obyčejný a bolest ta trvá jenom kratinký čas. Duše pak v očistci trápí jiný oheň daleko palčivější, a to nejen několik okamžení, nýbrž celé dny, měsíce, ba snad i roky! Oheň tento se podobá ohni pekelnému a jest oněm dušem jenom proto smesitelnější, že jím zasluhují sobě nebe. Ó kdyby jim Bůh na vůli dal, chtějí-li jeden den v očistci se trápit, aneb několik roků na světě, jistě by řekli, že raději chtějí na světě dlouhá léta všeliká trápení snášeti, nežli jeden den v očistci se trápit. A kdyby jim povolil Bůh ještě jednou na svět se vrátiti, jak by se tu chránili každého i nejmenšího hříchu, jehož sobě prvé ani nevšímali. Ó jistě by tu nebyli již rozpustilí, při modlení roztržiti, netrpělivi, mlsní atd. vědouce, že i za tyto malé hříchy tak hrozně trpěti musí.

A víte, proč se ony duše tak trápit musí? Proto že na světě za své hříchy zadošť neučinily. Kdyby za živa byly se více modlily, zlé náklonnosti přemáhaly, v jídle a pití sobě ujmu byly činily, křivdy a trápení trpělivě byly snášely: jak mnoho palčivých muk byly by sobě

ušetřily! Ó kdyby mohly ještě nazpět, jak rády by sobě i nejobtížnější skutky kající uložily, aby jenom nemusely snášeti muk očistcových!“ Tu zajisté, jak dí sv. Kateřina (z Janova), můžeme málo krejcarů splatiti dluh mnoha dukátů, totiž malým trápením dostiučiniti za mnoho hříchů; ale v očistci musíme platiti mnoho dukátů za málo krejcarů, totiž veliké tresty trpěti za hříchy malé.“

A tyto muky očistcové čekají též na vás, byť byste i v milosti Boží zemřeli. Není vám líto, že jste hříchy svými takovéto tresty zasloužili?

Ach, děti, až přijdete domů, nechte všeho jiného, pomodlete se vroucně k Pánu Bohu, aby vám dal pravou lítost a rozjímejte o tom, co jsem posledně i dnes vám vykládal. Uvažujte předně o nebi, že tam není žádná žalost, proto že tam není bídy a trápení; ale samá radost, proto že tam Pán Bůh, andělé, svatí . . a tato radost že trvá věčně. Uvažujte dále o pekle, že tam není žádná radost: proto že tam není ani Boha, ani andělů, ani svatých . . ale samá žalost: děsné temnosti . . neuhasitelný oheň . . hrozná výčitky svědomí . . a to vše bez konce, věčně. Uvažujte konečně o očistci, že i tam jest žalost převeliká, proto že tyto duše by rády do nebe a nemohou . . a nad to ohněm se trápí. A potom si pomyslete: Kdybych nyní umřel, kam bych se dostal? A jak by mně tam bylo? Uvažujte pak dlouho, tak dlouho, až ucítíte, že vám hříchů vašich je upřímně líto.

O čem to máte rozjímati, abyste vzbudili lítost nedokonalou? (O nebi, pekle, očistci.) Co pak máte o nebi uvažovati? (Že tam není žádná žalost, ale samá radost a to bez konce.) Co máte o pekle uvažovati? (Že tam není žádná radost, ale samá žalost a to bez konce.) A co máte v očistci uvažovati? (Že tam žalost převeliká, proto že ubohé ty duše nemohou do nebe a nesmírně se trápí. (rep.)

7. O vzbuzování lítosti dokonalé.

Říkejte mi obecnou zpověď . . A závěrku . . Vzbuzovali jste lítost nedokonalou? O čem jste tu rozjíмали?

Co jste uvažovali o nebi? Co o pekle? Co o očistci? Dnes vám povím, o čem máte rozjímati, abyste vzbudili též lítost dokonalou. Kdo pak má lítost dokonalou? Proto musíte uvažovati, že jste rozhněvali nejvyššího Pána nebes i země, svého největšího dobrodince a svého přemilého Spasitele. (rep.)

1. Vidíte! Bůh jest nejvyšší Pán nebes i země. Jeho zákonů poslouchají po tisíce let slunce, měsíc a miliony hvězd. Jeho rozkazům kořiti se musí veškerí tvorové na zemi od nejmenšího do největšího. Před trůnem jeho klekají andělé, zahalují tváře své a zpívají třesoucím hlasem: „Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupů!“ A tohoto všemocného Pána jste hříchy svými urazili a rozhněvali!

Kdyby pán věrného sluhu svého urazil: nebylo by to trestuhodné jednání? Kdyby však lenivý sluha svého pána laskavého urazil: nebyl by to mnohem trestuhodnější skutek? A kdyby otrhaný žebrák se odvážil, císaři pánu nadávati a ho urážeti: nebyl by to ještě daleko ohavnější skutek? Ale což jsou všickni císařové proti Bohu, tomuto nejvyššímu Pánu nebes i země! A tohoto nejvyššího Pána jste hříchy svými urazili a rozhněvali!

Vy jste povinni Bohu sloužiti a přikázání jeho plniti. On toho žádá a hrozí trestem věčným tomu, kdo toho nečiní. Vy jste to věděli a mohli jste to učiniti a přece jste toho neučinili. Jako byste jemu byli řekli: „Vím, že jsi hřích ten zakázal a že tě jím rozhněvám; ale přece ho učiním. Vím, že jsem tvorem tvým a tobě sloužiti mám, ale toho nic nedbám; nebe tvého nežádám a pekla tvého se nebojím; činím, co já chci a nikoli, co ty chceš.“ A považte, co jste! Mizerní, slabí a neduživí tvorové na těle i na duši! Co jste proti druhým lidem! Co teprv proti andělům! A co teprv proti Pánu Bohu!

2. Pozorujte dále! Bůh jest také váš nejhlavnější Otec a váš největší dobrodinec. Představte si otce, jenž o jediné dítě své dnem i nocí se stará a v nemoci s vlastním nebezpečím je ošetřuje. Dítě ozdraví a místo poděkování hněvá otce slovy i skutky. Řcete, jak musí býti otci vidoucímu takový nevďek! A nemá

Boha ještě více boleti, že jste uráželi ho, jenž přece daleko lepším Otcem jest? Nemá proto vás jímati lítost, že jste posud hněvali svého nejlaskavějšího Otce? —

Čítejte, můžete-li, kolik na nebi hvězdiček! A vidíte, ještě více vám Bůh prokazuje dobrodiní. Není okamžení v životě vašem, kde by Bůh tělu neb duši vaší dobrodiní neprokázal. A považte! Dobrodinci neoplatiti, jest nevděk; dobrodinci neděkovati, jest větší nevděk; ale dobrodince urážeti a jeho darů proti němu zneužívat, jest největší nevděk. A to jste vy učinili. Bůh vám dal tělo, abyste ho ke službě jeho užívali, a vy jste očí, uší, rukou svých a jazyku svého ke hříchu zneužívali. Bůh vám dal duši, abyste ji čistou zachovali pro nebe, a vy jste ji špinili a pro peklo strojili. Jaký to nevděk!

Slyšte příklad! Zuřivec jakýs bil svého psa, až se mu u nohou svíjel a konečně ho chtěl do vody vhoditi. Ale byl neopatrný a sám do vody spadl. I byl by se utopil, kdyby věrný pes nebyl za ním skočil a jej za šaty ku břehu nebyl dovlékl. Místo však aby zuřivost jeho se uložila, zadrhl psovi provazem krk a hodil ho do vody. Pes mu život zachránil a on se mu tak odměnil! Nebylo to ohavné jednání? Ale jakž, kdyby zuřivec onen takto byl jednal s člověkem, snad s vlastním otcem? A vidíte, podobně jste jednali vy. Vy jste Pána Boha uráželi v tomže okamžení, kdy vám život zachovával a nesčíslných dobrodiní prokazoval! Jaký to nevděk! Ach, povzdechněte sobě: „Ty můj milý Bože! Co jsem to jen učinil, že jsem rozhněval tebe, svého nejlaskavějšího Otce, a svého největšího dobrodince! —

3. A uvažujte ještě, jakou bolest jste způsobili přemilému Spasiteli svému! Ukázu vám to příkladem. Slyšte! V obci jedné měli misionáři kázání a povzbuzovali ku pokání. Marné však bylo kázání jejich. Lid slovům jejich naslouchal, ale ke svaté zpovědi nešel nikdo. I vystoupil jeden z missionářů ještě jednou na kazatelnu, a napomínal je naposledy, aby hříchů svých litovali a svatou zpovědí se očistili. Kázal pak s takovou horlivostí, že až dostal chrlení krve a mrtev odnešen byl z kazatelny. Tu vzal druhý misionář krvavý oděv kazatelův a ukazuje

ho lidem volal: „Tuto krev jste vy prolili, vy jste vinni smrtí jeho.“ Slova tato mocně pohnula srdcem posluchačů všech. „Hříchy naše jemu způsobily takovou bolest, — zvolali s pláčem — pro hříchy naše on krev svou vycedil, a my bychom neměli jich litovati?“ I hrnuli se nyní ke zpovědnicím a vyznávali se skroušeně z hříchů svých.

To byl, děti, jenom člověk, jenž pro spasení spolu-bližních mimovolně život svůj obětoval, krev svou vycedil. Představte si však horu Kalvarii! Koho tu vidíte na kříži? Samého Syna Božího, přemilého Spasitele našeho Ježíše Krista! Ach, jak tu visí mezi nebem a zemí! Přátelé ho opustili, jenom matka jeho a svatý Jan stojí u kříže; ale ti jemu nemohou pomoci a usedavě pláčí. Za to je obklopen nepřátely a ti se mu ještě posmívají a rouhají. A on, náš milý Spasitel? Ach, on trpí muky, tak strašné, že bychom ho politovali, kdyby byl nejhorším nepřítelem naším. Od hlavy až k pátě není zdravého místa na něm, každý úd jeho ztrýzněn a zedřen. Hlava jeho ješt ostrým trním zbodána, ústa palčivou žízní vyprahlá, ruce a nohy jeho hřebíky proraženy, celé tělo jeho krví zbarveno, a duše jeho nevýslovným žalem naplněna! I červíček, zmírá-li, může se aspoň bolestí svijeti; ale Pán Ježíš nemůže ničádným údem ani pohnouti!

A kdo jest Pán Ježíš, že tak nesmírné muky trpí? Snad zločinec nějaký? Ach, i toho bychom v takovém stavu museli politovati. Ale nikoli; není on zločinec, jest to člověk ze všech nejčistější a nejsvětější, jest to vlastní Syn všemohoucího Boha. A kdo ho tak ztrýznil? Židé. O kletba jim! pomyslíte si; kletba zrádci Jidašovi, jenž jim ho vydal! Ach, nemyslete tak, děti! Ani Jidáš ani židé nejsou vlastně vinni jeho smrtí; neboť bez vůle jeho nebyli by mu mohli škoditi. Nikoli, jenom hřích, a jediné hřích jest příčinou jeho smrti. Za hříchy naše on trpěl; tresty nám hrozící on za nás vytrpěl; aby z pekla nás vysvobodil, on život vlastní z nevýslovné lásky k nám obětoval!

Vy pak m. d. jste to všecko věděly a přece jste zhřešily a tím bolesti Pána Ježíše obnovili. Vy jste věděly, že mu hříchy vaše hrozné bolesti působí, že ho svou

neposlušností, vzdorovitostí, nestydatostí bičujete a trním korunujete, a vy jste to přece učinily! Milý Spasitel vás prosil, hlasem svědomí, tak snažně vás prosil, abyste mu toho nečinily a vy jste to přece učinily. Ó pohleďte v duchu na něho, an umírá a slzavým okem a bolestným hlasem volá: „Proč jsi mi to učinil? Já jsem tě miloval tak vroucně, tak horoucně, že jsem za tebe nejhroznější muky milerád podstoupil, a tys mi se tak odměnil!“ Ach, děti, jak jest vám při slovech těchto u srdce? Ó poklekněte v duchu u kříže přemilého Pána Ježíše a povzdechňte sobě: „Ukřižovaný Spasiteli můj! Bolestí a hanbou sevřeno je srdce mé, povážím-li, že jsi tolik pro mne trpěl a já že jsem hříchy svými bolesti tvé ještě obnovoval. Ale nyní raději sám chci ukřižován býti, nežli opět svévolně tě urážeti.“

Když pak přijdete domů, uvažujte ještě jednou klečíce pod křížem, co jste to učinily: že totiž jste rozhněvaly nejvyššího Pána nebes i země, svého největšího dobrodince a svého přemilého Spasitele. Uvedte si živě na paměť, jaký to Pán jest, jehož jste rozhněvaly; jak veliký dobrodinec a jak jste darů jeho zneužívaly; jak laskavý Spasitel a jak jste se mu za to odměnili! . . . Nejprve však hleďte vzbuditi lítost nedokonalou a proto uvažujte o nebi, o pekle a o očištcí. Takto čiňte každý den až do svaté zpovědi a pokaždé k tomu říkejte pozorně modlitbu, jižto se vzbuzuje lítost dokonalá. Máte ji v katechismu pod č. 13. Cti: Kterak vzbuzujeme lítost dokonalou?

Lítost dokonalou vzbuzujeme takto:

Ó Bože můj! | Srdečně lituji všech hříchů svých, | nejen proto, | že jsem jimi nebe ztratil | a peklo zasloužil, | nybrž hlavně proto, | že jsem urazil tebe, | svého nejlaškavějšího Otce | a svého největšího dobrodince, | jehož nade vše miluji. Míním upřímně, | život svůj polepšiti | a raději umřiti, | nežli tebe opět uraziti | Pomož mi svou milostí, | abych předsevzetí to vyplnil. | O to

tě žádám | pro zásluhy Syna tvého | Ježíše Krista. Amen

Modlitbu tuto naučte se doma též nazpaměť.

8. O pravém úmyslu.

Ríkejte obecnou zpověď! . . Závěrku! . . Vzbuzení lítosti! . . Co pak je lítost? Kdo nemá pravé lítosti? A kdo má pravou lítost? Kolikera jest pravá lítost? Kdo má lítost nedokonalou? A kdo má lítost dokonalou? Jaká lítost postačuje ke svátosti pokání? Ale o jakou se máme též přičiniti? Co působí lítost dokonalá? Dnes vám ukážu, čeho je ještě k pravé lítosti potřebí jest.

Vzpomeňte si na Kaina! Ten zabil bratra Abele a dopustil se tím hrozného hříchu. I volal naň Pán Bůh: „Kaine, Kaine, co jsi to učinil? Krev bratra tvého volá ke mně, abych tě potrestal.“ O kéž by Kain byl za odpuštění prosil a se polepšil! Toho však neučinil, ačkoli hříchu svého litoval. On ani neměl důvěry, že by mu Pán Bůh odpustil, nýbrž zoufale zvolal: „Větší jest nepravost má, než abych odpuštění zasloužil.“ A odešel potuloval se po světě nemaje nikde stání ani pokoje. — Představte si Jidáše! Ten Pána Ježíše zaprodal a zradil. To byl hrozný hřích. I řekl mu Pán Ježíš: „Příteli, nač jsi přišel? Jidášu, políbením zrazuješ mne?“ O kéž by Jidáš byl za odpuštění prosil a se polepšil! Toho však neučinil, ačkoli hříchu svého litoval. On ani neměl důvěry, že by mu Pán Bůh odpustil, nýbrž zoufale odešel a osidlem se oběsil

Vidte! Kain i Jidáš litovali, ale lítost jejich nebyla jim přece nic platna. A proč? Předně proto, že neměli důvěry v odpuštění hříchů svých. Proč jim lítost nebyla platna? (rep.) Kdyby vám tedy přišlo kdy na mysl, že vám Bůh neodpustí, hleďte myšlení takové zapuditi a vzbudte důvěru v milosrdenství Boží asi těmito slovy: „O Bože můj! Víím, že veliké jsou hříchy mé a že jsem pro ně dávno již peklo zasloužil. Ale tys mi odpuštění slíbil, budu-li kající, a pro spasení mé jsi vlastního Syna svého na svět poslal. Protož pevně doufám, že mi hříchy mé odpustíš a milosti své mi dopřeješ.“

Představte si opět Kaina a Jidáše! Lítost jejich také proto jim nebyla nic platna, že neměli vůle aneb úmyslu se polepšiti. Proč to ještě nebyla jim lítost platna? (rep.) A tak jest posud. Lítost hříšníkova není platna, nemá-li důvěry v odpuštění, a nemá-li pevného úmyslu se polepšiti. Kdy není lítost hříšníkova platna? (rep.) Pravíme tedy: K lítosti náleží důvěra v odpuštění a pravý úmysl. Co náleží k lítosti? (rep.)

A co jest pravý úmysl? Pravý úmysl jest upřímná vůle, život svůj polepšiti a již nikdy nehřešiti. Co že jest pravý úmysl? (rep.) Pozorujte dobře! Pravý úmysl jest upřímná vůle, tedy pevná, odhodlaná vůle, život svůj polepšiti, totiž lepším, bohumilejším býti, a již nikdy nehřešiti, aspoň žádného těžkého hříchu do nejdelší smrti se nedopustiti, a to nikoli z té příčiny, že hřích na světě trestán bývá, nýbrž z té příčiny, že hřích Boha uráží a peklo neb očistec zasluhuje.

Ukážu vám nyní příkladem, který to hříšník má upřímnou vůli, se polepšiti. Slyšte! Marnotratný syn jakmile se chtěl polepšiti, zvolal: „Vstanu a půjdu k otci svému!“ A vstal ihned a šel. On tedy chtěl hříšného života zanechat, on si pevně umínil, že se bude všech hříchů varovati. Co to si umínil? (rep.) Aby pak opět ke hříchu naveden nebyl, umínil sobě také, že již nebude se špatnými společníky obcovati, že již nebude na zlá místa choditi, že již nebude v noci se toulati, proto že takové osoby, místa a čas bývají zlou příležitostí ke hříchu. Čím to bývají špatné osoby, místa a nepříhodný čas? Co bývá zlou příležitostí ke hříchu? Marnotratný syn sobě tedy umínil také, že se bude varovati příležitostí zlých. Co sobě ještě umínil? (rep.) Konečně pak sobě umínil, že bude za nádevníka pracovati a čeledi dobrým příkladem předcházeti, aby napravil škodu, jižto spůsobil otci a bližním svou hýřivostí a pohoršením. Co sobě konečně umínil? A proč? (rep.)

Vidte! Marnotratný syn ukázal, že má upřímnou vůli se polepšiti. A čím to ukázal? Tím, že se chtěl

varovati všech hříchů a příležitostí zlých a že chtěl napraviti škodu, jižto spůsobil. (rep.) Proto pravíme: Tuto upřímnou vůli má, kdo sobě umíní: 1. že se bude varovati všech hříchů a příležitostí zlých; 2. že napraví škodu, jižto bližnímu spůsobil. Kdo to má upřímnou vůli se polepšiti? (rep.)

A to musíte i vy učiniti. I vy sobě musíte pevně umíniti, že se budete varovati všech hříchů, nejen spáchaných ale i všech jiných. Nejvíce pak musíte se varovati onoho hřichu, jehož jste se nejčastěji dopustili. A který hřích to byl? Bývali jste snad nejvíce pyšní . . závistiví . . nestřídmí . . hněviví . . leniví? . . Také si musíte umíniti, že se budete varovati všech příležitostí zlých, totiž oněch lidí, kteří vás naváděli, . . onoho místa, kde jste něco zlého učinili . . a onoho času večerního neb nočního, kdy jste co špatného viděli . . Konečně pak musíte si umíniti, že napravíte škodu, jižto jste bližnímu spůsobily.

A víte, kolikera škoda bližnímu se působí? Bližnímu se působí škoda čtverá: na těle, na duši, na statku a na cti. (rep.) Povím vám, kdo ji působí a jak ji má napraviti.

První škoda působí se bližnímu na těle. A kdo působí tuto škodu? Ten, kdo bližního poraňuje aneb zdraví jeho podrývá tím, že ho hněvá a přikorší mu činí. Kdo to působí bližnímu škodu na těle? Čím pak podrývá zdraví jeho? (rep.) A víte, jak musí takový hříšník škodu učiněnou napraviti? Slyšte! Kdo bližnímu škodu na těle spůsobil, musí o jeho uzdravení a výživu pečovati. Co musí učiniti, kdo bližnímu škodu na těle spůsobil? (rep.) Musí mu totiž lékaře a léky platiti, je-li poraněn, a jemu výživu zaopatřiti, je-li ku práci neschopen. Vidíte z toho, jak nesnadná to věc. Proto se varujte hněvu, abyste snad kdysi bližního neporanili. A také ho nehněvejte a nečiňte mu přikorší, abyste tím zdraví jeho nepodryli.

Druhá škoda působí se bližnímu na duši. A kdo působí tuto škodu? Ten, kdo bližního slovem nebo příkladem ke hřichu svádí. Kdo to působí bliž-

nímu škodu na duši? (rep.) Kdyby tedy zlý žák druhého svedl ku krádeži, k nestřídmosti aneb dokonce k nějaké nestoudnosti: jakou to škodu by mu způsobil? Kdyby vzdorovité a lživé dítě příkladem svým naučilo mladší bratry neb sestry též vzdorovati neb lháti: jakou to škodu by jim způsobilo? A víte, jak musí takový hříšník onu škodu napravit? Slyšte! Kdo bližnímu škodu na duši způsobil, musí ho zase hříchu odučiti. Co musí učiniti, kdo bližnímu škodu na duši způsobil? (rep.) A jak ho tomu odučí? Když mu řekne, že to hřích, že se to nesmí činiti, a když mu sám toho příklad dobrý dá.

Tak činila Maria Magdalena. Ona dříve zlým příkladem svým mnoho lidí ke hříchu svedla, jejich duši uškodila a je pohoršila. Ale potom hleděla pohoršení to zase napravit dobrým příkladem svým. Prvé chtěla se krásou zalíbiti lidem; potom však svou kajcností Bohu. Prvé vynakládala bohatství své na marný šperk; potom však na podporu chudých. Prvé oděna rouchem skvostným chvátala k zábavám hříšným; potom však oděna rouchem prostým pospíchala do společnosti Ježíšovy. Prvé sedávala při hostinách a bavívala se rozpustilými žerty; potom však sedávala u nohou Pána Ježíše a naslouchala spasitelným slovům jeho. Prvé mazávala drahou mastí hlavu svou, potom však nohy Pána Ježíše. Prvé krásnými vlasy svými se pyšnila a je perlami zdobila; potom však jimi krásné perly slzí svých z nohou Pána Ježíše utírala. Kdo tedy někoho slovem nebo příkladem zlým pokazil a na duši mu uškodil, má se podobně přičiniti, aby jej zase polepšil a napravit.

Třetí škoda působí se bližnímu na statku. A kdo působí tuto škodu? Ten, kdo bližního okrádá neb šidí a jeho majetek hubí neb kazí (na poli, v zahradě, doma). Kdo to působí bližnímu škodu na statku? (rep.) A víte, jak musí takový hříšník onu škodu napravit? Slyšte! Kdo bližnímu škodu na statku způsobil, musí cizí věc navrátiti a škodu nahraditi. Co musí učiniti, kdo bližnímu škodu na statku způsobil? (rep.) Jak má nahraditi, kdyby nevěděl, poví mu zpovědník při svaté

zpovědi. Kdo však rodičům něco ukradl, musí jim to upřímně říci a je za odpuštění prositi.

Povím vám příklad, jak jedná, kdo bližnímu na statku uškodil. Zacheus byl celným, a vybíraje daň cizím statkem se bohatil. Štalo pak se, že Pán Ježíš chtěl hostem u něho býti, aby ho napravil. I zvolal tu Zacheus: „Pane, polovici statku svého dám chudým, a koho jsem ošidil, tomu nahradím čtvernásobně.“ Podobně musí učiniti, kdo někomu na statku uškodil. Svatý Augustín praví: „Hřích krádeže se neodpustí, věc-li ukradená se nenavráťí aneb nenahradí.“

Čtvrtá škoda působí se bližnímu na cti. A kdo působí tuto škodu? Ten, kdo na bližního klevetí, aneb chyby jeho roznáší. Kdo to působí bližnímu škodu na cti? (rep.) A víte, jak musí takový hříšník onu škodu napraviti? Slyšte! Kdo bližnímu škodu na cti spůsobil, musí vymyšlené chyby jeho odvolati a říci, že to není pravda. Co musí učiniti, kdo bližnímu škodu na cti spůsobil? (rep.) A to musí říci tomu, komu zlé věci o bližním vykládal. Jestliže však skutečné chyby jeho roznášel, musí jej omlouvati a říci, co zase o něm dobrého ví.

Vidte! Svatý Petr Pána Ježíše nepomlouval; on jenom řekl, že ho nezná, a to ze strachu. On však slova svá dostatečně odvolal, když později třikráte veřejně vyznal, že Pána Ježíše milaje, a když první ze všech apoštolů o něm svědčil, že jest Spasitelem světa. Ba i při smrti své totéž vyznal, když ku větší své bolesti žádal ukřižován býti hlavou dolů a doložil: „Nejsem hoden, abych tak visel na kříži, jako Spasitel můj.“ Mnohem více tedy musí odvolati, kdo o bližním nepravdu mluvil a jemu tím na cti uškodil.

Přečteme sobě nyní, co se máte doma naučiti. Najděte si č. 14. Co náleží k lítosti? Co jest pravý úmysl? Kdo má tuto upřímnou vůli? Kolikera škoda působí se bližnímu?

Slyšeli jste, co bývá zlou příležitostí ke hříchu. Co to? Vzpomeňte si tedy, s kým chodíváte . . kam . . kdy? . . A umiňte si pevně, takovéto příležitosti zlé navždy se

varovati. Představte si, že by někdo něco nezáživného pojedl a z toho onemocněl. Lékař by mu řekl: „To nesmíš jísti, sic bys ještě hůře onemocněl.“ Co tu učiníš? Jistě se bude varovati onoho pokrmu, poněvadž byl příčinou jeho nemoci. A kdyby se ho nevaroval, ukázal by tím, že je mu pokrm onen milejší než jeho zdraví. Podobně bývá zlá příležitost příčinou hříchu. Proto se jí musí varovati, kdo nechce zhřešiti. Pamatujte si dobře! Kdo nemá pevné vůle, varovati se každého hříchu smrtelného a obzvláště toho, jehož se nejčastěji dopustil, a kdo též nemá pevné vůle, varovati se i každé příležitosti zlé, ten nemá ani pravé lítosti ani pravého úmyslu a jeho zpověď jest neplatna a svatokrádežna.

Slyšeli jste také, jak se škodívá bližnímu. Jak to? Neuškodili jste mu i vy na těle poraněním neb hněváním ho . . na duši naváděním ke zlému . . na statku krádeží neb kazením jeho věcí . . na cti klevetěním či pomluvou? . . Umiňte si pevně, i tuto škodu napravití. Učiníte-li tak, bude to nejjistějším znamením, že máte i pravý úmysl i pravou lítost a můžete směle doufati odpuštění hříchů svých.

Nezapomeňte však m. d. denně vzbuzovati lítost a to napřed nedokonalou a potom dokonalou. O čem pak máte rozjímati, abyste vzbudily lítost nedokonalou? Co máte uvažovati o nebi? Co o pekle? Co o očistci? A o čem máte rozjímati, abyste vzbudily lítost dokonalou? —

9. O zpovědi.

Říkejte obecnou zpověď . . Závěrku . . Vzbuzení lítosti . . Co pak náleží k lítosti? Co jest pravý úmysl? Kdo má tuto upřímnou vůli se polepšiti? Co bývá příležitostí zlou? Kolikera škoda působí se bližnímu? Jaká to? Kdo působí bližnímu škodu na těle? Jak ji musí napravití? Kdo působí bližnímu škodu na duši?

Kdyby však hříšník někdy nevěděl, jak má škodu způsobenou napravití, koho by se měl na to tázati? Představte si nyní zpovědníka ve zpovědnici a hříšníka při něm. Co to činí tam hříšník? Ano, on se zpovídá neb vyznává ze hříchů svých. Komu pak činí to vyznání

hříšník? A proč je činí? To proto, aby dostal odpuštění neb rozhřešení. Pravíme tedy: Zpověď jest vyznání hříchů, které činí hříšník zpovědníkovi, aby dostal rozhřešení. Co že jest zpověď? (rep.)

Ale, děti, není zpověď jako zpověď; ne každý hříšník dobře se zpovídá. A který pak zpovídá se dobře? Slyšte! Dobře se zpovídá, kdo se vyznává aspoň ze všech těžkých hříchů. Kdo se zpovídá dobře? (rep.) Hříšník nesmí tedy ani jedinkého hříchu těžkého svévolně vynechat. Ale na tom není dosti. On musí také, pokud mu to možno, říci, kolikráte každého hříchu těžkého se dopustil, čili musí udati též počet hříchů jednotlivých. Co musí též udati hříšník? A nemůže-li počet určitě udati, má aspoň říci, kolikráte asi dopustil se toho kterého hříchu za rok, neb za měsíc aneb za týden. Jak to má říci hříšník, nemůže-li udati počet hříchů? (rep.)

Na tom však ještě není dosti. Sudte sami! Někdo by se posmíval spolužáku a jiný učiteli: který z nich měl by větší hřích? Někdo by ukradl peníze doma a jiný v kostele: který z nich měl by větší hřích? Někdo by rozpustile dováděl ve všední den a jiný ve svátek: který z nich měl by větší hřích? Vidíte z toho, že se hřích zveličuje okolností osoby, proti které se hřeší, neb okolností místa, kde se hřeší, aneb okolností času, kdy se hřeší. A čím ctihodnější ona osoba, čím posvátnější ono místo a čím světlejší onen čas, jež se hříchem znevažují, tím větší hřích to bývá. Proto musí hříšník ještě udati takové okolnosti hříchu, kterými se hřích zveličuje. Co musí hříšník ještě udati? (rep.) Kdo by takových okolností neudal, dobře by se nezpovídal. Kdyby tedy někdo se hněval na otce, stačilo by tu jemu říci: Já jsem se hněval? Jakou okolností by musel ještě udati, neb co by musel ještě říci? Kdyby v kostele rozpustilým byl, stačilo by tu . . . Kdyby o svátcích nestřídmým byl, stačilo by . . .

Pravíme tedy: Dobře se zpovídá, kdo se vyznává aspoň ze všech těžkých hříchů a udává dle možnosti též počet a okolnosti hříchů. Kdo že zpovídá se dobře? (rep.)

Má však hříšník jenom z těžkých hříchů se vyznati? Nikoli. Jest radno, i ze všedních hříchů se zpovídati, proto že mnozí lidé mívají své těžké hříchy za všední. Proč jest radno i ze všedních hříchů se zpovídati? (rep.) Proto se vyznávejte i z takových hříchů, které se vám zdají malými a nepatrnými, abyste byli jisti, že jste se dobře zpovíдали.

Než, může se státi, že někdo hříchy své dobře ví a také z nich se vyznati chce, ale při svaté zpovědi některý těžký hřích proti své vůli, a tedy bez viny zapomene. Zdali pak tu zpověď jeho platna jest? Ano. Kdo hřích těžký bez viny zapomene, zpovídá se platně, ale musí podruhé hřích ten pověděti. Jak to se zpovídá, kdo hřích těžký bez viny zapomene? Ale co musí podruhé učiniti? (rep.) Proto se nestrachujte, jestliže kdy jaký hřích při svaté zpovědi proti své vůli zapomenete. Pán Bůh vám i tento hřích odpustí, bude-li jen viděti, že máte vůli z každého hřichu se vyznati. Když pak přijdete podruhé ke svaté zpovědi, řekněte hned z počátku, že jste hřích ten zapomněli.

Docela jinak by však bylo, kdyby hříšník ke sv. zpovědi nedbale se připravil a z této nedbalosti hřích těžký zapomněl, anebo dokonce kdyby jej úmyslně zamlčel. Tu by vlastní vinou onen hřích vynechal a proto by zpověď jeho nebyla nic platna. Ba on by se dopustil nového hřichu těžkého, totiž svatokrádeže. Takový hříšník by musel podruhé celou zpověď opakovati a říci, že ten hřích vlastní svou vinou vynechal. A kdyby ho ve více zpovědích vynechal, aneb snad v tom hřichu ještě jinou svátost přijal, musel by i to oznámiti. Povíte mi to z krátka takto: Kdo hřích těžký vlastní vinou vynechá, zpovídá se neplatně a svatokrádežně, a musí podruhé celou zpověď opakovati. Jak to se zpovídá, kdo hřích těžký vlastní vinou vynechá? (rep.)

Pán Bůh nedej, abyste kdy neplatně se zpovíдали a tím svatokrádeže se dopustili! A víte, kdo bývá příčinou, že někdo hřích zamlčí? Dábel sám bývá toho příčinou. On chce, aby hříšník se nevyzpovídal a ve hřichu trval, až by umřel. Proto ho následuje i ke zpovědnici a šeptá

jemu: „Neříkej to, toť hanba!“ Dobře praví sv. Jan zlatoustý: „Chce-li zlý duch člověka na hřích navésti, béře mu stud i bázeň a šeptá mu: Nestyd' se, neboj se! jiní též to dělají. Když pak člověk zhřešil a se vyzpovídati chce, tu zase vrací mu stud a nahání mu strachu, aby se nevyzpovídal.“ Proto se nedejte zlým duchem omámiti, ale pomyslete sobě: „Když jsem se nestydl a nebál před Pánem Bohem zhřešiti, nebudu se ani stydět ani báti, ze hříchu toho se vyznati.“

Někdy zase šeptá ďábel: „Neříkej to, zpovědník bude ti to za zlé míti.“ Nedbejte též tohoto pokušení a nestrachujte se ani dosti málo. Zpovědník má s každým hříšníkem útrpnost velikou. On vám tedy nezalí, že mu povíte hříchy, ale bude se radovati, uvidí-li, že jste skroušeně se vyznali a duši svou očistili. Sv. František zpovídal kdysi velikého hříšníka. I pravil mu tento po sv. zpovědi: „Otče duchovní, co si nyní o mně pomyslíte?“ A sv. František mu odpověděl: „Myslím si, žeš nyní tak čistý a krásný jako anděl.“

Jindy opět šeptá ďábel: „Neříkej to, zpovědník to vyzradí.“ Nedbejte, děti, ani tohoto pokušení. Zpovědník nikdy nezjeví, nevyzradí, nepoví, co se mu kdo zpovídal, proto že by tím těžce zhřešil a časně i věčně trestán byl. Ba zpovědník ani nemůže nic vyzraditi. Pán Bůh sám ústa mu zavírá. Kolikráte onemocní ten onen kněz horkou nemocí. I leží pak bez paměti a mluvívá z cesty, mluví tu všelijaké věci, ale nikdy nic ze svaté zpovědi, proto že sám Pán Bůh toho nedopouští.

Ukážu vám příklady, jak přísné mlčení zachovává zpovědník o tom, co se mu kdo zpovídá. Svatý Jan Nepomucký býval kanovníkem v Praze a zpovědníkem královny Johanny. Král Václav věděl, že královna často ke svaté zpovědi chodívá. I tázal se sv. Jana, co se mu zpovídává. Ale svatý Jan mlčel. Král mu vyhrožoval, jej trápil a mučil, ale nic naplat. Sv. Jan Nepomucký dal se raději ve Vltavě utopiti, než by ze svaté zpovědi byl co zjevil.

Podobný příklad máme tiž na bl. Janu Sarkandroví. Ten býval farářem v Holešově na Moravě a zpovědníkem

knížete Lobkovice. Nekatolické panstvo moravské chtělo na něm zvědět, co se mu kníže Lobkovic zpovídal. Ale bl. Jan Sarkander mlčel. I zavřeli ho v Olomouci do žaláře, natahovali ho tam na skřipci, až se mu ruce i nohy z kloubů vymknuly. pálili jej po kolik hodin, ale nic naplat. Bl. Jan Sarkander dal se raději umučiti, než by ze svaté zpovědi byl co zjevil.

A slyšte ještě, co se před několika roky v Rusku stalo. Žili tam dva sousedé v nepřátelství a jednoho dne zastřelil jeden z nich svého nepřítele. Sotva to však učinil, dostavily se mu hrozné výčitky svědomí a on spěchal na faru, postavil pušku v síni, a zpovídal se farářovi z vraždy té, načež odešel zapomena pušku na faře. Brzy na to byl hledán vrah a prohledávány byty. I našla se puška na faře, farář byl vraždy té vinným uznán a k doživotnímu žaláři na Sibiř odvezen, kdež brzy útrapám podlehl. Vrah pak teprv na loži smrtelném se přiznal, že vraždu onu spáchal. Vidte! Farář onen raději žalář a smrt volil, než by byl zpovědní tajemství zrušil.

Podobně by každý zpovědník raději chtěl smrt trpěti, nežli ze svaté zpovědi co zjeviti. Proto stojí v katechismu: Při zpovědi nemáme se ani stydět ani báti: 1. proto že spovědník se hříšníkem útrpnost má a ničeho nezjeví. Proč to nemáme se při zpovědi ani stydět ani báti? (rep.) To však není jediná příčina. Nemáme se stydět ani báti také 2. proto, že lépe jest se vyznati, nežli nešťastně žíti a věčně se trápiti. Proč to ještě nemáme se při zpovědi ani stydět ani báti? (rep.)

Kdyby vás tedy při svaté zpovědi pojala kdy bázeň, pomyslete si: „Když se vyznám, budu míti pokoj a nezví hříchu toho nikdo. Kdybych se však nevyznal, neměl bych pokoje, a byl bych nešťasten již tu na světě. Kromě toho pak zvěděli by hřích ten všichni lidé na soudě Božím a musel bych se věčně trápiti.“ Neustane-li však přece stud a bázeň, řekněte ihned zpovědníkovi, že se stydíte a bojíte. Pamatujte si tento příklad! Jakýsi voják odnesl z bitvy několik ran. Lékaři ho pečlivě ošetřovali, ale on přece umřel, proto že jednu ránu jim zatajil stydě se ji ukázati.

Podobně by na duši zahynul hříšník, kdyby třebaš jen jediný hřích těžký zatajil stydě se ho vyznati.

Při zpovědi samé máme každý hřích vyjádřiti slušnými slovy; tedy tak, jak jste slýchali ve škole, a nikoli jak se vyjadřují lidé nevzdělaní . . A máme mluvit tak zřetelně, aby nám zpovědník dobře rozuměl, ale tak ticho, aby nás nikdo jiný neslyšel. Kdyby však přece někdo z cizí zpovědi něco zaslechl, nesmí o tom s nikým mluvit. Říkáme to krátce: Při zpovědi máme mluvit slušně a zřetelně, aby nám zpovědník rozuměl. Jak to máme při zpovědi mluvit? (rep.)

Ukážu vám nyní, co máte při svaté zpovědi činiti. Vezmi knihu a poď sem! A ty sem! Klekněte! Na které ruce zpovědníka klečíte, do té ruky knihu vezmete. Do které ty? Proč? A do které ty? Proč? Pojďte ještě dva sem! Tak daleko se postavíte od zpovědnice. Koho zpovědník požehná, ten vstane, udělá kříž, přiloží knihu ke tváři a počne obecnou zpověď. Potom říká hříchy v tom pořádku, jak je byl zpytoval, ale nikoli snad z papíru, nýbrž nazpaměť, a zakončí zpověď závěrkou. Máte to v katechismu krátce takto: Prvé než se zpovídáme, děláme kříž a pravíme: Prosím vás, ctihodný otče . . Potom říkáme hříchy a končíme zpověď takto: Těchto hříchů svých . . Co to činíme prvé než se zpovídáme? Co říkáme potom? A kterak končíme zpověď? (rep.) Poď sem! Jak to uděláš? A jak ty?

A nyní vám povím, co máte po svaté zpovědi činiti. Po svaté zpovědi zůstaňte chvíli státi a poslouchajte, co vám zpovědník poví, na co se vás otáže a co vám uloží. Kdybyste pak něco neslyšeli, aneb tomu nerozuměli, poproste zpovědníka, aby vám to ještě jednou pověděl. Jakmile však zpovědník pozdvihne ruku, aby vám dal rozhřešení, poklekněte, bíte se třikráte v prsa a litujte hříchů slovy: „Bože, buď miilostiv mně hříšnému!“ Na to poplibte zpovědníkovi ruku, kterou vás rozhřešil a jděte vykonat, co vám uložil. Co jsem vám tu vykládal, stojí v katechismu takto: Po zpovědi máme na slova zpovědníkova pozor dáti, a když nás rozhřešuje, tři-

kráte v prsa se bítí a říkati: Bože, buď milostiv mně hříšnému! Co to máme po zpovědi činiti? (rep.)

Přečteme si nyní, co se máte doma naučiti. Najděte si č. 18. Co je zpověď? Kdo pak se dobře zpovídá? Proč jest radno, i ze všedních hříchů se zpovídati? Jak se zpovídá, kdo hřích těžký bez viny zapomene? Ale jak se zpovídá, kdo hřích těžký vlastní vinou vynechá? Proč se nemáme při zpovědi ani stydět ani báti? Jak pak máme při zpovědi mluvit? Co činíme prvé než se zpovídáme? Co říkáme potom? A kterak končíme zpověď? Co máme po zpovědi činiti?

Ku konci vás musím ještě na něco upozorniti. Pořádž při svaté zpovědi s Pánem Bohem smířiti se chcete, musíte dříve smířiti se s těmi, kteří vás urazili, i s těmi, které jste vy rozhněvali. Proto odpustte upřímně všem, kteří vám ublížili a odproste před svatou zpovědí zvláště své milé rodiče a učitele, jež jste často zarmoutili.

10. O dostiučinění.

O čem jsem vám předešlou hodinu vykládal? Co je zpověď? Kdo pak se dobře zpovídá? Proč jest radno i ze všedních hříchů se zpovídati? Jak se zpovídá, kdo hřích těžký bez viny zapomene? Ale jak se zpovídá, kdo hřích těžký vlastní vinou vynechá? Proč se nemáme při zpovědi ani stydět ani báti? Jak pak máme při zpovědi mluvit? Co činíme prvé než se zpovídáme? Co říkáme potom? A kterak končíme zpověď? Co máme po zpovědi činiti?

Po svaté zpovědi musí však hříšník ještě za hříchy své se potrestati čili za ně dosti učiniti. Co to musí ještě hříšník po svaté zpovědi? (rep.) A dostiučiněním rozumíme skutky kající, které zpovědník hříšníkovi ukládá. Co rozumíme dostiučiněním? (rep.)

Prvé se ukládaly velmi obtížné skutky kající. Každý hříšník musel dlouhé modlitby konati, mnohý po více neb méně dnů o chlebě a vodě se postiti, ba někteří nesměli ani do kostela vkročit, nýbrž museli u dvěří kostelních stávati, příchozím hříchy své žalovati a jich prositi, aby za ně se modlili. A takto činili pokání po mnoho dní,

měsíců aneb i roků. Kdo na př. pomlouval, činil pokání po 7 dni; kdo v kostele šeptal, po 14 dní; kdo učitelům se posmíval, po 40 dni; kdo kradl činil pokání po celý rok. Nyní se ukládají jenom nepatrné skutky kající. Obvyčejně se ukládá: modlitba, půst a almužna. Co se nyní obyčejně ukládá hříšníkovi? (rep.) Vám se též uloží modlení aneb malý půst, a později, až budete dospělejší, také almužna.

A víte, k čemu se při svaté zpovědi ukládají takové skutky? Aby se hříšník potrestal a polepšil čili pokání činil. Proto také je nazýváme pokáním. (rep.) Řeknete mi tedy: Tyto skutky nazýváme též pokáním, proto že jimi za hříchy své pokání činíme. Proč nazýváme tyto skutky též pokáním? (rep.) A toto uložené pokání máme tak vykonati, jak nám uloženo jest. Kterak to máme uložené pokání vykonati? (rep.) Proto musíte i vy, co vám zpovědník uloží, vykonati v tu chvíli a tím způsobem, jak vám to uložil. Kdo by s uloženým pokáním odkládal, je toliko po své vůli vykonal, aneb ho vůbec nevykonal, nemohl by doufati, že mu Pán Bůh odpustí hříchy.

Zpomínejte pak i později často, co vám zpovědník uložil a proč vám to uložil. A kdykoli máte příležitost, vykonejte pokání své poznovu. To činí hříšníka na sebe pozorlivějším a opatrnějším. Slyšte jen! Kdysi zpovídal se hříšník svatému otci papeži. Svatý otec mu uložil pokání, ale to zdálo se hříšníkovi příliš obtížným býti. Uložil mu tedy jiné pokání, ale i to vidělo se mu nesnadným býti. I dal mu konečně svatý otec prsten, na němž vyryto bylo: „Pomni, že umřeš!“ a pravil: „Tento prsten nosívej a slova na něm vyrytá každodenně přečti!“ Tu se radoval onen hříšník z lehkého pokání toho a odešel. Ale když denně ona slova čtával, počal pořád více na smrt pamatovati, stal se opatrnějším a vystříhal se všemožně hříchů svých.

Uložené pokání však nestačí samo. Kdo chce, aby ho Pán Bůh méně trestal, než zasluhuje, musí tím více sama sebe trestati. Vidíte! Syn marnotratný chtěje se potrestati pravil otci: „Již nejsem hoden býti synem tvým;

učíš mne jenom nádeníkem!“ On tedy vzdal se práv a pohodlí domácího syna a chtěl jako nádeník třebaš nejnuznějším šatem se odívati, třebaš nejšpatnějšího pokrmu požívati, třebaš nejobtížnější práce konati a nad to ještě hanu a potupu svých spolupracovníků snášeti; zkrátka, on chtěl všecky obtíže, trpkosti a nepříjemnosti milerád přetrpěti, aby jen otce usmířil, udobřil. Podobně musíte i vy nějaké skutky obtížné sami sobě uložit. Proto vykonejte po svaté zpovědi delší některé modlitby, jako růženec neb křížovou cestu, navštivte častěji kostel domácí nebo blízký, odepřete si nějaký pokrm aneb zábavu a p. Především pak snášejte trpělivě a z lásky k Bohu vše, co vám nepříjemno a nemilo jest, majíce na paměti, že jste mnohem přísnějších trestů zasloužili.

Přečtete nyní, co se máte doma naučiti. Najděte si č. 28. Co rozumíme dostiučiněním? Co pak se obyčejně ukládá hříšníkovi? Jak nazýváme tyto skutky též? A proč pokáním? Jak pak máme uložené pokání vykonati? A co si máme ještě sami uložit?

Dnes vám, děti, nebudu schvalně dále vykládati, abych se mohl přesvědčiti, jak jste si pamatovaly, co jste posud o svátosti pokání slyšely. Co pak je pokání? Má zpovědník moc hříchy odpouštěti? . . .

11. O přípravě ke svaté zpovědi.

Pamatovali jste si, co jsem vám vykládal o dostiučinění? Co pak rozumíme dostiučiněním? Co se obyčejně ukládá hříšníkovi? Jak též nazýváme skutky tyto? A proč pokáním? Jak pak máme uložené pokání vykonati? A co si máme ještě sami uložit? Víte již tedy, čeho potřebí jest, abyste svatou zpověď dobře vykonali.

Dnes vám povím, jak se ke svaté zpovědi máte připraviti. Chceme-li ke svaté zpovědi se připraviti, musíme dříve svědomí zpytovati. Co musíme učiniti, chceme-li ke svaté zpovědi se připraviti? (rep.) A víte, co jest svědomí zpytovati? Svědomí zpytovati jest, hříchy své sobě připomínati. (rep.) Proto musíte sobě zpomínati, kde, kdy a čím jste posud milého Pána Boha urazili neb zhřešili.

Ale zdali pak vám bude možno, na vše se upamatovati, co jste kdy zlého myslili, mluvili aneb činili? Ano, bude vám to možno, ale jenom pomocí Ducha svatého. Vždyť víte, že Duch svatý osvětlil apoštoly tou měrou, že se na všechno upamatovali, co dávno již byli zapoměli. A on osvěcuje posud každého, kdo ho za to prosí. Proto stojí v katechismu: Před zpytováním máme Ducha svatého prositi, aby nám hříchy naše poznati dal. Co máme před zpytováním činiti? (rep.) Svátá Teresia kdykoli zpytovala svědomí své, poklekla a skroušeně se modlívala: „Duše svatý! Osviť temnosti srdce mého a pomoz mi svou milostí, abych své hříchy tak poznala, jak Ty sám je poznáváš.“

Podobně učíte i vy. Když budete chtít svědomí zpytovat, vyhledejte si doma nějaké místo, kde byste byli samotni a kde by vám tedy nikdo nepřekážel. Kdybyste však neměli takového místa a nemohli za dne o samotě býti, počkejte, až večer ostatní ulehnou. Tu pak poklekněte a prostě Ducha svatého za dar osvěcení. Ducha svatého prosíme krátce takto: Duše svatý! Osviť rozum můj, abych své hříchy náležitě poznal, a nakloň vůli mou, abych dobře z nich se vyzpovídal. Otče náš. Zdrávas. Věřím. Jak to prosíme Ducha svatého krátce? (rep.) Nezapomeňte proto nejprvé k Duchu svatému se pomodliti a potom teprv zpytujte svědomí své.

*) Kdo již jednou neb vícekrát se zpovídal, zpomíná si nejprv, kdy posledně při svaté zpovědi byl, na př. počátkem školního roku, a řekne při obecné zpovědi: . . že jsem od počátku školního roku Pána Boha těmito hříchy rozhněval . . Na to pak si zpomíná, zdali onu svatou zpověď dobře vykonal. Nalezne-li, že tenkrát náležitě se připravil, aspoň všech těžkých hříchů litoval a z nich se zpovídal, i také upřímnou vůli měl, se polepšiti a za ně dostiučiniti: tu byla zpověď jeho platna a nemusí o této zpovědi nic více sobě připomínati. Kdo by však právem se domníval, že polední zpověď jeho

*) Pro žáky dospělejší ve škole jednotřídné.

neb snad i některá předešlá byly neplatny, musel by si zpomínati, která to z posledních jeho zpovědí byla platna a musel by od této platné zpovědi na všechny těžké hříchy opět si zpomínati, je při svaté zpovědi opakovati a říci, kolikráte neplatně se zpovídal a proč. A víte, kdy hříšník neplatně se zpovídá? 1. Když některého hříchu těžkého nelituje, aneb vůle nemá, se ho varovati; (rep.) 2. Když některý hřích těžký vlastní vinou zapomene aneb zamlčí; (rep.) 3. Když nemá vůle, za hříchy své dosti učiniti. (rep.) Pověz mi celkem: Kdy to se hříšník neplatně zpovídá? Co pak si musí takový hříšník připomenouti? A co musí při svaté zpovědi říci? (rep.) Předložte si tedy po vzývání Ducha svatého i vy tyto dvě otázky: Kdy jsem se posledně zpovídal? A jak jsem onu svatou zpověď vykonal? Potom teprv zpytujte dále svědomí své.

I povím vám hned, jak máte svědomí zpytovati. Slyšte radu svatého Augustina! On praví: „Chceš-li jistěji svědomí zpytovati, projdi přikázání a porovnej s každým přikázáním život svůj a jednání své. Uvažuj při každém přikázání, zda jsi učinil, co se v něm poroučí, aneb zda jsi neučinil, co se v něm zapovídá, a to myšlením, řečí a skutkem. Projdi také hříchy vlastní a cizí a pozoruj, zda jsi jich se nedopustil.“ Totéž praví katechismus těmito slovy: Při zpytování máme se upamatovati: 1. zdali jsme proti přikázáním jednali; 2. zdali jsme hříchů vlastních aneb cizích se dopustili. Na co se máme při zpytování upamatovati? (rep.) Tak učiníte i vy a budete přemýšleti o přikázáních a o hříších vlastních i cizích.

Pamatujte si jen, kdo se těchto hříchů dopouští. Hříchů vlastních se dopouští, kdo pyšným, lakomým, nestydatým, závistivým, nestřídmým, hněvivým, lenivým jest. Kdo že se dopouští hříchů vlastních? (rep.) A hříchů cizích se dopouští, kdo bližního na hřích navádí, na hřích jeho podíl bere, hřích jeho tají nebo zamlouvá. Kdo to se dopouští hříchů cizích? (rep.)

Co jsem vám posud vykládal, naučíte se též z katechismu. Najděte si č. 32. Co musíme učiniti, chceme-li

ke svaté zpovědi se připraviti? Co pak jest svědomí zpytovat? Co máme před zpytováním činiti? Na co se máme při zpytování upamatovati? Kdo se dopouští hříchů vlastních? A kdo se dopouští hříchů cizích?

Nyní však pozorujte dobře! Ukážu vám, kterak byste nejsnadněji o přikázáních a o hříších se zpytovali.

Jakmile k Duchu svatému se pomodlíte, vezmete tabulku, napíšete na ni čísl. 1. a budete zpytovat, kterak jste se proti prvnímu přikázání Božímu prohřešili. Jak pak zní první přikázání Boží? Co se prvním přikázáním velí? (Abychom v jediného Boha věřili, v něho doufali, jej milovali a k němu se modlili.) Jsem přesvědčen, že všichni v Pána Boha věříte, v něho doufáte, jej milujete. Ale snad již každý z vás někdy se nemodlil ráno neb večer . . před jídlem neb po jídle . . anděl Páně . . o hodině třetí . . ba snad i víru vyznati se styděl . . Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali a kdy se nemodlil, před obrazy posvátnými nesmekl nebo před nejsvětější Svátostí nepoklekl. (rep.) Také si musí zpomínati, kolikrát se to asi stalo: zdali někdy, často, velmi často, snad každý den. (rep.) A co o prvním přikázání sobě zpomene, to k č. 1. připíše, na př.: Já jsem se často Anděl Páně nemodlil a někdy před křížem nesmekl . . Pověz mi nyní: Co musí každý o prvním přikázání napřed se tázati? (Jak zní . . ?) . . A co ještě? (Co se velí . . ?) Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 2. a budete zpytovat, kterak jste se prohřešili proti druhému přikázání. Jak zní druhé přikázání? Co se druhým přikázáním zapovídá? (Jméno Boží nadarmo bráti, kleti neb se dušiti.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali z návyku jméno Boží neb svatých nadarmo bral . . se dušil . . neb klel . . (rep.) Také si musí zpomínati: zdali to učinil někdy, často, velmi často, snad každý den. (rep.) A co o druhém přikázání sobě zpomene, to k č. 2. připíše, na př.: Já jsem se někdy zadušil a jméno Boží možná každý den nadarmo bral . . Pověz mi nyní: Co musí každý o druhém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 3. a budete zpytovati, kterak jste se prohřešili proti třetímu přikázání. Jak zní třetí přikázání? Co se třetím přikázáním velí? (Abychom v neděli a ve svátek mši svaté obcovali.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali v den sváteční mši svatou úmyslně zameškal. (rep.) Také si musí zpomínati, kolikráte se to stalo na jisto, aneb aspoň kolikráte asi za rok nebo za měsíc. (rep.) A co o třetím přikázání sobě zpomene, to k č. 3. připiše, na př.: Já jsem v den sváteční mši svatou asi každý měsíc jednou úmyslně zmeškal. Pověz mi nyní: Co musí každý o třetím přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 4. a budete zpytovati, kterak jste se prohřešili proti čtvrtému přikázání. Jak zní čtvrté přikázání? Co se čtvrtým přikázáním velí? (Aby děti rodiče své a zastupce jejich ctily, milovaly a jich poslouchaly.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali svých rodičů neb jich zástupců znevážil, neposlouchal, za ně se nemodlil aneb jim vzdoroval. (rep.) Také si musí zpomínati: zdali to učinil někdy, často, velmi často, snad každý den. (rep.) A co o čtvrtém přikázání sobě zpomene, to k č. 4. připiše, na př.: Já jsem rodičů často neposlechl a panu učiteli někdy vzdoroval . . . Pověz mi nyní: Co musí každý o čtvrtém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 5. a budete zpytovati, kterak jste se prohřešili proti pátému přikázání. Jak zní páté přikázání? Co se pátým přikázáním zapovídá? (Někoho zabít, bít a zvířata trýzniti.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali a koho bil, neb ranil, anebo zvířata trýznil. (rep.) Také si musí zpomínati: zdali se to stalo někdy, často neb velmi často. (rep.) A co o pátém přikázání sobě zpomene, to k č. 5. připiše, na př.: Já jsem někdy bratra bil a jednou spolužáka kamenem poranil . . . Pověz mi nyní: Co musí každý o pátém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 6. a budete zpytovati, kterak jste se prohřešili proti šestému přikázání. Jak zní šesté přikázání? Co se šestým přikázáním zapovídá? (Nestydaté věci mysliti, mluvití neb činiti.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali nestydaté věci rád myslil, poslouchal, mluvil, četl aneb i činil. (rep.) Také si musí zpomínati: Kolikráte se to stalo na jisto, aneb aspoň kolikráte asi za měsíc neb za týden. (rep.) Konečně si musí zpomínati: za jakých okolností se to stalo, či zdali bylo při tom, co hřích ten zvětšilo; zdali totiž dal tím pohoršení, anebo svedl někoho k tomu hříchu. (rep.) A co o šestém přikázání sobě zpomene, to k č. 6. připíše, na př.: Já jsem na něco nestydatého asi pětkrát se díval a jednou spolužáka k tomu svedl. Kdo však pchybuje, zdali něco hříchem proti šestému přikázání jest, musí toho zanechati a se zpovědníkem o tom se poraditi. Pověz mi nyní: Co musí každý o šestém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? Co ještě? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 7. a budete zpytovati, kterak jste se prohřešili proti sedmému přikázání. Jak zní sedmé přikázání? Co se sedmým přikázáním zapovídá? (Krásti, cizí věci nevrátiti a škodu činiti.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali kradl, co a komu, aneb škodu činil a jakou. (rep.) Také si musí zpomínati: jak často neb kolikráte se to stalo. (rep.) Konečně si musí zpomínati: za jakých okolností se to stalo, zdali totiž bylo to v kostele nebo v kapli, proto že to svatokrádež jest. (rep.) A co o sedmém přikázání sobě zpomene, to k č. 7. připíše, na př.: Já jsem rodičům často cukru brával a jednou spolužákovi dvě péra ukradl . . Pověz mi nyní: Co musí každý o sedmém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? Co ještě? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. 8. a budete zpytovati, kterak jste se prohřešili proti osmému přikázání. Jak zní osmé přikázání? Co se osmým přikázáním zapovídá? (Lhátí, bližního pomlouvati a jej posuzovati.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali lhal, pomlouval a posuzoval a koho.

(rep.) Také si musí zpomínati, zdali se to stalo někdy, často, velmi často. (rep.) A co o osmém přikázání sobě zpomene, to k č. 8. připíše, na př.: Já jsem rodičům často selhal a spolužáků někdy posuzoval . . Pověz mi nyní: Co musí každý o osmém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě?

Pak napíšete č. 9. a 10. a budete zpytovat, kterak jste se prohřešili proti devátému a desátému přikázání. Jak zní deváté přikázání? A jak desáté? Co se jimi zapovídá? (Něco žádati, co jiným náleží.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali žádal sobě cizích věcí a jakých. (rep.) Také si musí zpomínati, zdali se to stalo někdy, často, velmi často. (rep.) A co o těchto přikázáních sobě zpomene, to k č. 9. a 10. připíše, na př.: Já jsem viděl u spolužáka obrázky a chtěl jsem je ukrásti, kdybych byl mohl . . Pověz mi nyní: Co musí každý o devátém a desátém přikázání napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? A co ještě? (rep.)

Pak napíšete č. III. a budete zpytovat, kterak jste se prohřešili proti třetímu přikázání církevnímu. Jak zní toto přikázání? Co se tímto přikázáním zapovídá? (V postní den masitých pokrmů požívati.) Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali v postní den svévolně maso jedl. (rep.) Také si musí zpomínati, kolikráte se to stalo na jisto, aneb aspoň kolikráte asi za rok nebo za měsíc. (rep.) A konečně si musí zpomínati: za jakých okolností se to stalo, zdali snad i na štědrý den nebo na zelený čtvrtek. (rep.) A co o tomto církevním přikázání sobě zpomene, to k č. III. připíše, na př.: Já jsem asi jednou za měsíc v pátek maso jedl . . Pověz mi nyní: Co musí každý o třetím přikázání církevním napřed se tázati? A co ještě? Co musí potom sobě zpomínati? Co ještě? A co ještě? (rep.)

Vidte! Při zpytování o přikázáních musí každý napřed se tázati: Jak zní to přikázání? Co se jím velí nebo zapovídá? A potom si musí zpomínati: 1. jak se proti kterému přikázání prohřešil; 2. kolikrát a za jakých okolností se to stalo. Co musí každý při zpytování o při-

kázáních napřed se tázati? A co musí potom sobě zpomínati? (rep.)

Když jste byli přemýšleli o přikázáních, budete se ještě zpytovat o hříších vlastních a cizích. Kdo to se dopouští hříchů vlastních? A kdo cizích? Proto si musí každý z vás zpomínati: zdali byl pyšným . . lakomým . . závistivým . . nestřídmým . . hněvivým . . lenivým . . A potom: zdali koho na hřích naváděl . . na hříchu jeho podíl bral . . hřích jeho tajil nebo zamlouval. (rep.) Také si musí zpomínati, kolikráte neb jak často se to stalo, a kterak, totiž na co byl pyšným, v čem byl nestřídmým, na jaký hřích naváděl a t. d. (rep.) A co si zpomene, to si na tabulce poznamená, na př.: Já jsem se pýšil, co kdy jsem nové šaty měl . . Já jsem spolužáka na krádež naváděl . .

Konečně pak si budete zpomínati: 1. jakou škodu jste bližnímu způsobili na těle . . na duši . . na statku . . na cti . . a jak ji nahradíte; 2. jakou hlavní chybu máte a jak se jí uvarujete. (rep.) Abyste pak poznali, která je vaše hlavní chyba, tažte se: Kterého hříchu dopouštím se nejčastěji? Pro který hřích bývám nejvíce trestán? . . Kteráto zlá náklonnost bývá příčinou mnohých hříchů? (rep.) Tuto hlavní chybu sobě též poznamenejte a při svaté zpovědi oznamte. A nemůžete-li ji poznati, tažte se zpovědníka, co za hlavní chybu vaši považuje.

Umiňte však sobě již nyní, že budete i po svaté zpovědi svědomí své denně zpytovat. Neb vidíte! Obraz byť byl sebe krásnější, zajde špinou a nelze ho potom snadno očistiti, jestliže se denně naň nedíváme a špiny nestíráme. A podobně se má s duší naší, která jest obrazem Božím. Ona se též k nepoznání zašpiní hříchy, jestliže těchto hříchů denně nepozorujeme a pravou lítostí jich nestíráme. Proto si poklekněte každodenně před spaním na několik okamžení, a zpytujte se, na kterých místech jste toho dne byli, s kým jste mluvili, co jste mysleli a činili. Potom vzbudte lítost nad hříchy svými a umiňte sobě, druhého dne bedlivěji se jich varovati. Takovým způsobem poznáte sebe čím dále tím lépe a budete při pozdějších zpovědích svědomí své snadněji zpytovat.

Povím vám ještě jednou krátce, kterak má každý z vás nyní svědomí zpytovat. Předně si musí zpomínati: 1. jak se proti kterému přikázání prohřešil; 2. kolikrát a za jakých okolností se to stalo. (rep.) Potom si musí zpomínati: 1. kterého hříchu vlastního neb cizího se dopustil; 2. kolikrát a kterak se to stalo. (rep.) Konečně si musí zpomínati: 1. jakou škodu bližnímu způsobil a jak ji nahradí; 2. jakou hlavní chybu má a jak se jí uvaruje. (rep.) Co to musí každý napřed si zpomínati? Co potom? Co konečně? (rep.)

Takto budete svědomí své každý den až do svaté zpovědi zpytovat. Co po každém zpytování sobě napíšete, pamatujte si dobře a v tom pořádku, jak jste si to poznamenali, a potom to s tabulky smažte, aby to nikdo do ruky nedostal. Privil jsem, že sobě máte hříchy své dobře pamatovati, proto že jich musíte při svaté zpovědi z paměti říkati a nikoli napsané donésti.

 Pro snadnější zpytování o přikázáních a hříších stojí také několik otázek v katechismu. Přečti mi je!

Aby se hříšník na hříchy své snadněji upamatoval, zpytuje:

O přikázáních: 1. zdali a kdy se nemodlíval, před obrazy posvátnými nesmekl, nebo před nejsvětější Svátostí nepoklekl? 2. Zdali z návyku jméno Boží neb svatých nadarmo bral, se dušil nebo klěl? 3. Zdali a kolikrát v den sváteční mši svatou úmyslně zmeškal? 4. Zdali svých rodičů neb jich zástupců znevažil, neposlouchal, za ně se nemodlil, aneb jim vzdoroval? 5. Zdali a koho bil neb ranil, anebo zvířata trýznil? 6. Zdali a kolikráte nestydaté věci rád myslil, poslouchal, mluvil, četl aneb i činil? 7. Zdali kradl, co a kde, aneb škodu činil a jakou? 8. Zdali lhal, pomlouval aneb posuzoval koho? 9. 10. Zdali žádal sobě cizích věcí a jakých? III. církevní: Zdali a kolikráte svévolně v postní den maso jedl?

O hříšších: Zdali byl pyšným, lakomým, nestydatým, závistným, nestřídmým, hněvivým, lenivým, a kterak? Zdali koho a k čemu naváděl? Na jakém hříchu podíl bral? Jaký hřích tajil nebo zamlouval?

Do tohoto zrcadla zpovědního můžete nahlédnouti, když jste byli svědomí své prozpytovali, abyste viděli, zdali jste něco nezapoměli. Nesmíte však pouze na jeho základě svědomí své zpytovat, a tím méně při svaté zpovědi ho upotřebiti. Po čas pak, co budete svědomí zpytovat, nehledejte žádné hry, ale navštivte častěji milého Pána Ježíše v kostele a proste ho, aby vám seslal Ducha svatého, který by rozum váš osvětil a vůli vaši rozechřál. Já též budu Pána Boha prositi, aby vám milostí svou přispíval.

12. Promluva před svatou zpovědí.

Kdysi byl mládenec prostopášný a spustlý. Již ani do kostela nechodil, ba ani se nepomodlil. Matka si nevěděla s ním rady a prosila Pána Boha, aby sám jeho mysl obrátil. A Pán Bůh ji vyslyšel. Jednoho dne šel okolo kostela a chtěl ho již minouti, jak mu bývalo zvykem. Ale jakási neodolatelná moc nutila jej, aby tam vešel. Vkročil tedy do kostela a všetečně přehlížel obrazy. Pojednou však zůstal jako přimražen státi. Před ním byla zpovědnice a nad ní visel obraz kajícího krále Davida. Bylo tu viděti komnatu královskou, na zemi ležela koruna a žezlo, a vedle klečel král David v nejhlubší pokoře, roně slze lítosti a zármutku, které anděl na zlatý talíř sbíral. Dolů pak pod obrazem napsána byla slova svatého Augustína: „David jednou toliko zhřešil a pořád plakal; ty však ustavičně hřešíš a nikdy nepláčeš!“

Slova toto dojala onoho mládence a naplnila ho studem i bázní. Zdálo se mu, jako by psána byla k vůli jemu. I stál tu dlouho zamyšlen, až konečně zvolal: „V pravdě, co tu napsáno, hodí se úplně na mne. Já jsem tolik a tak těžce hřešil, a hříchů svých ještě nikdy neoplakával. Což zaschlo již oko mé, že nemůže slzeti pro množství hříchů mých? Což srdce mé tvrdším jest

kamennu, že necítí lítosti žádné? O Davide, tys jako král tak srdečně želel hříchu svého a já nehodný bídník bych neměl želeť hříchů svých?“ I zaplakal lítostí, plakal dlouho a hoře a brzy na to skroušeně a upřímně se vyzpovídal.

I vy jste m. d. posud více méně hřešivaly, ale hříchů svých ještě neoplakávaly a z nich se nezpovídaly. Nyní pak se již blíží svaté to okamžení, kdežto z nich vyznati se chcete, abyste došly odpuštění. Protož pohlédněte na tento svatý kříž! Zde vidíte svého Vykupitele přemilého Ježíše Krista, který z lásky k vám se dal ukřižovati, aby vám odpuštění hříchů vydobyl. Pomyslete si:

„Ach, jak by se mi nyní vedlo, kdyby mne Pán Bůh pro hříchy mé trestati chtěl! Pyšní andělé jednou toliko zhřešili a Bůh je navždy do pekla odsoudil. Adam a Eva jednou toliko zhřešili a Bůh je navždy z ráje vyhnal a mnohými pokutami trestal. Kterak by tedy trestal mne, jenžto jsem se tolik hříchů dopustil!“

„Jakou to nesmírnou bolest bylo trpěti nevinnému Spasiteli pro hříchy mé! Jeho svaté tělo bylo celé zraněno a krví zbarveno, hlava jeho trním zbodána, ruce a nohy jeho přibity na kříž! Nemělo by mne líto býti hříchů mých, pro které Pán Ježíš tolik vytrpěl?“

Jak nevděčným jsem byl k milému Pánu Bohu! On mi dává život, zdraví, pokrm, oděv, dobré rodiče a učitele a chce mi udělit ještě mnoho jiných darův. A tohoto nejlaskavějšího Pána a svého největšího dobrodince jsem hříchy svými tak těžce urazil a rozhněval! O kéž bych nikdy jeho svatých přikázání nebyl přestoupil!“ —

A nyní slyšte, co praví svatý apoštol Jakub. Člověk jakýs prý nahlédl do zrcadla, aby viděl, jakou má tvář, ale obrátiv se ihned zapoměl, jak vypádal. I vy jste nablédly do zrcadla svědomí svého a viděly jste, jak vypadá duše vaše. Nenlíž pravda, že jest hodně pošpiněna! Nezapomeňte toho, jako onen člověk! Zpomínejte častěji na předešlé hříchy své a umiňte sobě ještě jednou pevně a upřímně, že na sebe bedlivě pozor dáte, abyste duše své opět nepošpinily a milého Pána Boha neurazily.

Pamatujte i na slib, kterým jste se zavázali milému Pánu Bohu při křtu svatém. Slíbili jste mu předně, že

budete v něho věriti a přikázání jeho zachovávat. Chcete-li tak skutečně učiniti? Slíbili jste také, že se odříkáte ďábla a skutků jeho zlých? Miníte-li opravdu tak učiniti?

Vidíte! Posud jste v myšlení zlém oblíbení mívali: chcete-li pak nyní myšlení taková od sebe odvráteti? Posud jste hříšné řeči mluvívati: chcete-li jich nyní zanechati? Posud jste tu onde hřešívati: chcete-li nyní místa toho a osob těchto se varovati? Posud jste lenivě se modlívati: chcete-li nyní tím pobožněji se modliti? Posud jste i jiných hříchů se dopouštěli: chcete-li pak nyní i všech těchto hříchů se varovati? Ano?

Ó vím, že to chcete. Abyste však v úmyslu svém setrvali, opakujte každodenně, co jste Pánu Bohu slíbili a pamatujte, že vás vidí Bůh i váš anděl strážný. A kdyby se vám někdo posmíval, že jste se polepšili, nedejte se tím od svého úmyslu odvrátiti. Svatý Vincenc Fererský praví: „Komu se podobají lidé, kteří na předsevzetí svá zapomínají, jakmile jim někdo jen dosti málo odporuje? Zdali se nepodobají chlapci, který se ubírá do školy, ale sotva zaslechne štěkot psa třebas domácího, ihned z cesty zbíhá a nazpět domů utíká?“

Především pak m. d. prosťte Pána Boha, aby vás posilnil v úmyslu vašem; neb jen s pomocí Boží možno vám, hříchy staré odložití a nových se varovati. Kdysi se zpovídal muž nábožnému knězi, jménem Hofreuterovi, ze mnohých a těžkých hříchů. Když pak muž onen po několika letech umíral a jiným kužem zaopatřen byl, pravil tomuto: „Otče duchovní! Oznamte po smrti mé P. Hofreuterovi, že jsem od zpovědi u něho vykonané s pomocí Boží ni jediného těžkého, ani úmyslně všedního hříchu se nedopustil.“ Kéž byste i vy kdysi říci mohly, že jste podobně dostály předsevzetí svému. A vy toho s pomocí Boží můžete docílit, jestliže se dobře vyzpovídáte a potom na sebe pozor dáte.

Nuže tedy! Jděte a dobře se zpovídejte! Já se budu za vás modliti, aby vám Pán Bůh milostí svou pomáhal, vám všechny hříchy vaše odpustil a duši vaši opět rouchem nevinnosti okrášlil. —

Modlitby.*)

Před svatou zpovědí.

Trojediný Bože, Otče, Synu a Duchu svatý! Již se blíží chvíle, kdežto (ponejprv) přistoupiti mám k náměstku Tvému, abych od něho odpuštění hříchů svých dosáhl. Proto se ještě jednou lítostně a pokorně vrhám na kolena svá a utíkám se k milosrdenství Tvému. Přijmiž mne na milost, jakož jsi přijal pokorného publikána a kající Magdalenu. Vzbud' v srdci mém lítost dokonalou, abych hříchů svých srdečně litovati, z nich skroušeně se zpovídati a za ně dosti činiti mohl.

Viz tu, Bože nejľaskavější, mne nehodné ale kající dítě své, kterak prosebně ruce své spíná k tobě. Smiluj se nade mnou podle velikého milosrdenství svého! Neodmítej mne od tváři své a Ducha svatého neodjímej mně! Budeš-li šetřiti nepravostí mých, kterak obstojím? Avšak u Tebe jest milosrdenství a hojné smilování. Věřím pevně, že mi odpustiti chceš. Rozmnož víru mou! Doufám pevně, že mi jistě odpustíš. Posilniž naději mou! Miluji tě vroucně, že tak ľaskav jsi a chci Tě povždľ milovati. Rozněcuj ľásku mou! Ach, velice lituji, že jsem tě urazil a rozhněval! Bože Otče, buď ľilostiv mně hříšnému! Ježší, Synu Boží, smiluj se nade mnou! Duše svatý, přispěj mi ku pomoci! Svatá Maria, útočistě hříšňků a matko milosrdenství, oroduj za mne! Svatý anděle strážný, svatí patronové mojí a všickni svatí kajieníci přimlouvejte se za mne u Boha v této chvíli. Amen.

*) Tyto modlitby předříkej žákům v kostele.

Po svaté zpovědi.

O nejdobrotivější Bože a nejlaskavější Otče můj! Vzdávám ti vroucí díky za nevýslovnou milost, jižto jsi mi nyní prokázal. Tys roztrhl vazby, kterými poutaly mne hříchy mé. Tys vytrhl z propasti pekelné duši mou a oděls ji opět rouchem milosti své. Doufám tedy pevně, že jsem nyní s Tebou smířen, že jsem opět milým dítětem tvým a dědicem nebes. I chci Tě za to věčně chváliti a velebiti.

Než, o Bože můj, Ty sám znáš slabost a nedosta-
tečnost mou. Ty víš, jak snadno opět ztratit mohu milost
Tvou. Protož neopouštěj mne v pokušení zlém! Buď mi
pomocen, abych předsevzetí svá ve skutek uvedl, život
svůj opravdu polepšil a ve stavu milosti až do smrti
setrval. Předvídáš-li však, že bych těžce zhřešil, uchraň
mne strašného neštěstí toho a raději mne k sobě povolej.

Přijmiž také, Otče nebeský, toto nepatrné pokání mé,
jež jsem nyní vykonal. Jáť je obětuji na dostiučinění za
hříchy mé a spojuji se zásluhami Ježíše Krista, Marie
Panny a všech svatých.

Ty pak o Maria, matko mého Spasitele a matko má
nejlaskavější, oroduj za mne! Hle, Syn Tvůj mi odpustil
a mne na milost přijal. O přijmiž mne i ty opět za dítě
své! Uchovej mne zla nejhoršího, hříchu smrtelného, a
přijmi mne pod mocnou ochranu svou, abych zde na zemi
dobrý boj bojoval a s tebou kdysi v nebi se radoval.
Amen.

Od téhož spisovatele jest na skladě:

1. **Anděl strážný.** Kniha modlitební pro mládež. Vyd. II. Obsahuje mimo obyčejné modlitby a písně kostelní stručné poučení o mši svaté a svátostech, vysvětlení obřadů církevních a životopisy čelnějších svatých. Stran 300. Cena 30 kr. Kněhkupectví Julia Kittla v Mor.-Ostravě.
2. **Biblická dějprava pro žáky škol obecných.** Vyd. II. Podává děje pro vyučování katechetické nejdůležitější a to způsobem přehledným. Str. 148. Cena 25 kr. Tiskárna A. Heroldové v Mor.-Ostravě.
3. **Malý katechismus.** Vyd. II. Obsahuje výklad sněšení apoštolského, stručné poučení o přikázáních a svátostech a důkladné pojednání o svátosti pokání a nejsv. svátosti oltářní, tak že jím vystačí katecheta úplně ve školách přífařených. Str. 32. Cena 6 kr. Tiskárna A. Heroldové v Mor.-Ostravě.
4. **Katolický katechismus pro žáky dospělejší.** Liší se od jiných tím, že jest jednodušší, stručnější a přehlednější, a hodí se pro vyšší třídy škol více-třídních. Str. 100. Cena 25 kr. Kněhkupectví Fr. A. Urbánka v Praze.

K laskavému povšimnutí!

Podávaje vldst. duchovenstvu díl I. „Přípravy ku první zpovědi a sv. přijímání“ kojím se nadějí, že bude příznivě přijata, poněvadž podobné knihy v literatuře naší posud nestává. „Příprava“ tato spracována jest na základě mého katechismu malého, jenž posud nejdůst. Ordinariaty v Olomouci, v Brně, v Hradci králové, a generalním vikariatem v Těšíně schválen jest. Aby pak s prospěchem se jí užiti mohlo i v diecezích, kde jiné katechismy zavedeny jsou, přiloženy z řečeného katechismu dva otisky pro žáky, totiž o svátosti pokání a o nejsvětější svátosti oltářní. Každý otisk stojí krejcar a jest u mne na skladě. I žádám uctivě vldst. pp. spolubratry, aby mi knihu tuto buď co nejdříve vrátili, anebo peníze přiloženou poukázkou poštovní laskavě zaslali, a při tom poznamenali, přejí-li sobě také dílu II., totiž „Přípravy k prvnímu sv. přijímání“, aneb oněch otisků pro žáky a kolik.

V nejhlubší úctě

spisovatel.